

جلسه سی و ششم
روز ۱ شنبه ۱۳ بهمن ماه ۱۳۴۴

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۱ شنبه ۱۳ بهمن ماه ۱۳۴۴

فهرست مطالب:

- ۱- تصویب صورت مجلس.
- ۲- تقدیم يك فقره سؤال بوسیله آقای دکتر صاحب قلم .
- ۳- بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر مهذب - طباطبائی .
- ۴- اخطار آئین نامه آقایان: منصور و طباطبائی .
- ۵- بیانات قبل از دستور آقای سرلشکر نکوزاد .
- ۶- بیانات آقای بدر صالحیان راجع به مسکوت گذاشتن سؤال خود از وزارت کشور .
- ۷- سؤال آقای دکتر پورهشامی راجع به خرابی ساختمان وزارت پست و تلگراف در جاده شمیران و جواب آقای وزیر پست و تلگراف و تلفن .
- ۸- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع باصلاح قانون انتخابات مربوط ب شرکت بانوان در انتخابات و ارسال بمجلس سنا .
- ۹- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع با اجازه تمدید قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات و ارسال بمجلس سنا .
- ۱۰- تقدیم لایحه راجع بتقویم اراضی مربوط بسدهای لار و لتیان بوسیله آقای وزیر کشور .
- ۱۱- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع با اجازه واگذاری سه هزار متر زمین اراضی شهرداری سمنان بسازمان امنیت و ارسال بمجلس سنا .
- ۱۲- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون نظام راجع بمقررات مستمری وراثت افراد مندان کارخانجات ارتش و ارسال بمجلس سنا .
- ۱۳- طرح گزارش کمیسیون بودجه راجع به برقراری مستمری درباره حسن پزشک زاد و ارجاع بمجلس سنا .
- ۱۴- طرح و تصویب يك فوریت لایحه طرز تقویم اراضی مربوط بسدهای لار و لتیان .
- ۱۵- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع باعطای اعتبار جهت پرداخت مطالبات معوقه شرکت های فرانسوی و انگلیسی و ارسال بمجلس سنا .
- ۱۶- اعلام دستور و موقع جلسه بعد - ختم جلسه .

مجلس دو ساعت پیش از ظهر بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس .

غائبین بی اجازه - آقایان : میرافضل - مهندس

رئیس - اسامی غائبین جلید قبل قرائت مشهود .

مجیدعدل - دکتر سام - پرویزی .

(شرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه آقایان : مهرزاد آقایان - مهندس آصفی -

رامبد - علی مرادی - مهندس کیا - احتشامی - مهندس

آراسته - رهبر - مهندس زنجانی - مهندس معینی زند -

دکتر مصباح زاده .

رئیس - راجع بصورت جلسه قبل نظری نیست ؟

آقای بدر صالحیان بفرمائید .

بدر صالحیان - بنده در مورد آفت مرکبات شمال

اظهاراتی کردم راجع به جهرم که در صورت جلسه باسم

عین مذاکرات مشروح سی و ششمین جلسه از دوره بیست و یکم قانونگذاری - اداره تندنویسی و تحریر صورت مجلس

آقای حاذقی نوشته شده است.

رئیس - اصلاح میشود. آقای دکتر مهدب بفرمائید.
دکتر مهدب - آقای دکتر سام مریش و بستری هستند و اجازه خواسته اند خواستم عرض کنم چون در صورت جلسه بدون اجازه نوشته شده است.

رئیس - چون اعتراضی نیست صورت جلسه قبل تصویب میشود آقای دکتر صاحب قلم بفرمائید.

۲ - تقدیم يك فقره سؤال بوسیله آقای دکتر صاحب قلم

دکتر صاحب قلم - سؤالی است از وزارت راه راجع به پروژه دریاچه رضائید که تقدیم مقام ریاست میکنم.
رئیس - بسیار خوب آقای دکتر رهنوردی بفرمائید.

دکتر رهنوردی - قربان ۱۵ نفر از کشاورزان

دهلده فرق آمده اند برای دادخواهی بدنهان و دیروز آمده بودند بخانه من بنده نوشتم که امروز بیایند مجلس شورای ملی دم در مجلس شورای ملی پنج نفر از آنها را راه دادند بداخل و ده نفر دیگر را در این سرهای سخت زمستان و این باله در جلوی مجلس نگهداشته اند اینجا خانه ملت است و خانه کشاورزان باید بیایند در مجلس و داد خواهی کنند، استدعا میکنم دستور بفرمائید به بازرسی که دیگر جلو کشاورزان را نگیرند برای اینکه من نوشته ام که اینها بیایند در مجلس و دادخواهی کنند اداره بازرسی فقط پنج نفرشان را راه داده و ده نفرشان در این سرما جلو مجلس مانده اند و در ضمن این نامه ای است که نوشته اند و استدعا کرده اند که بنده تقدیم کنم رسیدگی بشود همچنین از جناب آقای سرتیپ پور استدعا میکنم که بر ارض این اشخاص برسند، اینها باز مورد ظلم یکمده از باب قدیم و مالک جدید قرار گرفته اند استدعا میکنم که رسیدگی بفرمائید.

رئیس - آقای سرهنگ حسینی بفرمائید.

سرهنگ حسینی - دو شکایت رسیده است یکی از طرف یک پاسبان و دیگری از طرف اهالی فریه هارونی از قراء تابعه شهر که چهار مجال بختیاری که تقاضا کرده اند در مانگه در آنجا ایجاد بشود که عیناً بنده تقدیم مقام ریاست میکنم.

۳ - بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر مهدب و طباطبائی

رئیس - تعلق های قبل از دستور شروع میشود. آقای

دکتر مهدب بفرمائید.

دکتر مهدب - بطوریکه همه آقایان و

خانم ها مطلع هستید این هفته، هفته عزای علی (ع) است که در یکی از روزهای آن پیشوای شیعیان جهان شهید شد، علی (ع) پیشوای مکتب رشادت و شجاعت و مردانگی و مبارز راه حق بود (احسن)، علی معلم حقیقی بود، که بعد از پیغمبر اسلام با فصاحت و بلاغت بی نظیری دنیای اسلام را بسوی تکامل رهبری فرمود (احسن) امیدوارم رشادت و حقیقت او سرمشق همه ما قرار گیرد و خداوند متعال بزرگ ما را در راه انجام خدمت صادقانه خود موفق فرماید (انشاء الله) من این مصیبت بزرگ را بتمام شیعیان جهان و بخصوص شیعیان ایران (یک نفر از نمایندگان مسلمین بفرمائید) ببخشید مسلمین تسلیت عرض میکنم، عرض دیگر بنده راجع به مشکلاتی است که این زمستان و این برف و یوزان برای بسیاری از مردم مملکت ما بوجود آورده، البته باران و ترفی که آمده رحمت خداوند است و همه ما از این برف و باران بدر گاه خداوند شاکریم ولی در عین حال مشکلاتی برای مردم بوجود آمده، مشکل بند آمدن راهها و سرما برای آنهایی که در بین راهها گرفتار شده اند بسیار زیاد است و آنطوریکه هنگام محترم بنده آقای دکتر معتمد وزیر سرتی در جلسه گذشته فرمودند ما مأمورین وزارت راه رشادت و فداکاری در باز کردن راهها کوشیده اند و از این لحاظ جای سپاسگزاری باقی است سزایمانی که اشهد بالله خیلی بیش از همه در این راه کوشش کرد و فداکاری نمود ارتش شاهنشاهی است، ارتش مملکت ما همه آقایان میدانید که حافظ حدود و نفوس مملکت ما است، حافظ امنیت و آسایش ملت ما است (صحیح است) در تمام مصائب و مشکلاتی که با آن روبه رو بودیم ارتش ما بکمک مردم آمده و از هر گونه فداکاری خودداری نکرده و در این جریان بخصوص کمک نیروهای مسلح شاهنشاهی برای باز کردن راهها و کمک بمردم واقعاً جای قدردانی و تقدیس است (صحیح است) واقعاً اگر این کمکها و این فداکاریهای سربازها و افسران ما نبود، مشکلات بیشتری و تلفات زیادتری برای مردم مملکت ما بوجود میآورد، آقایان مطلع هستید که نیروی شاهنشاهی واقعاً با فداکاری مقداری زیادی علوفه و خوراک بمنطقه مختلف مملکت فرستاد و جان هزاران هزار دام را از مردن نجات داد بنابراین، این عمل هم جای

قدردانی است در هر حال من آرزو میکنم و بدر گاه خداوند دعا میکنم که خدا این ارتش ما را روز بروز موفق تر بدارد و افسران و سربازان و افراد ارتش شاهنشاهی را در راه خدمت بمردم و انجام وظیفه و خدمت بشاهنشاه بیشتر موفق و پیروز بکنند، خیلی متشکرم.

رئیس - آقای طباطبائی بفرمائید.

طباطبائی - روز پنجشنبه گذشته آقای نخست وزیر لایحه سیاه بهداشت را با کسر و حذف يك فوریت بمجلس تقدیم داشتند و همانطور که آقای ریگی نماینده محترم در همان جلسه اظهار داشتند شاید شهر نشینان و همه کسانی که ارتباط کمتری با روستاها دارند اهمیت این لایحه را چنانکه شاید باید درک نکرده باشند (یک نفر از نمایندگان هم درک کرده اند خیلی مهم است اولی کسانی که با زندگی هموطنان ده نشین مایوند زیاد تر و آزر کم و کیف زندگی آنها اطلاع کافیهتری دارند بخوبی میدانند که این لایحه چه اثر حیات بخش و زنده کننده ای از لحاظ روستائیان ما داشت و دارد.

ماجرای بسی طبیعی و بی داروئی و بیدرمانی رقت انگیز ترین جنبه های زندگی روستائیان ما بوده و هست و من خود شاهد چه مرگهای زودرسی بوده ام که صرافاعت بیدوائی و بیدرمانی گریبان کودکان و جوانان روستائی ما را میگردد و باین سبب بعقیده من لایحه سیاه بهداشت که به نعت از فرمان مقدس شاهنشاه بمجلس تقدیم گردید اگر بهترین قانونی نباشد که در سالهای اخیر از مجالس ایران گذشته است قطعاً و حداقل در عداد بهترین آنهاست و بطور خلاصه باید گفت این دستی که از جانب شاهنشاه بسوی مردم رنجور و هموطنهای دور افتاده دراز گردید حیات بخش ترین و شفاف بخش ترین دستی است از بدو تاریخ تا کنون بسوی اینده از مردم شریف و زحمتکش مملکت دراز گردیده است و خوشبختانه اهمیت و ضرورت لایحه سیاه بهداشت برای همه کس چنان واضح و آشکار بود که بمحض عنوان شدن با احسن و مبارکباد همه نمایندگان مواجه گشت (صحیح است) ولی ایندسته گل زیبا و عطر آگین بنوعی بمجلس تقدیم شد که روح مشروطیت و آئین دموکراسی آزرده گشت (بعضی از نمایندگان - چرا؟) توضیح عرض میکنم در آرزو آقای نخست وزیر اظهار داشتند که قبلاً در مقام

آن بوده اند که لایحه را با قید دو فوریت بمجلس تقدیم دارند ولی پس از مشاوره با جناب آقای منصور لیدر محترم اکثریت و حسب دستور ایشان يك فوریت آنرا حذف نموده اند و همین موضوع خاری بود که در کنار آندسته گل زیبای گریخته و بجان مجلس و بروح مشروطیت فرود شد. (جمعی از نمایندگان - اینطور نیست) خواهش میکنم آقایان حوصله داشته باشید در عرض خودم در مقام اسائه ادبی بکنی نیستم، خواهش میکنم حوصله داشته باشید، عرض را بشنویید (بعضی از نمایندگان - این بحث ها وارد نیست) و خلاصه اینکه من امروز بخاطر همین قسمت از اظهارات آقای نخست وزیر است که امروز مزاحم شدم (یک نفر از نمایندگان - راجع بچی؟) همین اظهار آقای نخست وزیر (منصور - آقای نخست وزیر تشکر کردند) حوصله بخرج بدهید اینجا جای بحث و فحص و استدلال است بعد هم میتوانید جواب بفرمائید و بطور کلی من میخواهم از آقای نخست وزیر بگویم که من در موضوعی با چنین اهمیت و عظمت و در مسأله ای چنین حیاتی و امید بخش چرا فقط با جناب آقای منصور مشورت کردند (خواجده نوری - ایشان نماینده اکثریت مجلس هستند) داد نکشید جناب آقای خواجده نوری (خواجده نوری - شما از جاده حقیقت دارید منحرف میشوید) (بعضی از نمایندگان - منظورتان چیست؟) اجازه بدهید عرض کنم بعد جواب بدهید و بعد اگر مطلبی بود و من اسائه ادبی کردم بفرمائید بهر حال من از آقای نخست وزیر بگویم که چرا دیگر انرا ندیده انگاشته اند مگر سایر نمایندگان مجلس نماینده ملت ایران نیستند؟ (منصور - چرا آقا هستند) مگر سایر اعضای این مجلس نمایندگان ملت نبودند؟ مگر همه و بالأافل اکثریت قریب با اتفاق نمایندگان مجلس نیست و یکم ثمره انقلاب سفید شاهنشاه نمی باشد؟ (منصور - چرا هستند) (حیبی - همین اکثریت آقای منصور را برای لیدری فرا کسیون انتخاب کرده) استدعا میکنم اجازه بفرمائید (خواجده نوری - همین اکثریت جناب آقای منصور را برای لیدری فرا کسیون انتخاب کرده اند) مبارک است انشاء الله ما هم قبول داریم، ما يك بحث اصولی داریم و ما مگر سیاه بهداشت موضوعی نبود که با همه مجلس و مجلسیان ارتباط داشته باشد و با مگر آقای منصور و کیل ترا سایر نمایندگان میباشد؟ (منصور - هیچ همچو چیزی نیست).

(همیشه شدید نمایندگان) تقاضا میکنم با احترام مشروطیت حوصله بفرمائید، اگر جواب این مگرها اینست که همه نمایندگان منشعب از ملت و منتخب از انقلاب ششم به منند و کسی و کیل تراز دیگری نیست آقای نخست وزیر باید از عاغان کنند که مشورت بایک نماینده (دکتر شادمان - یکنفر نیست صد و پنجاه نفر است) و تبعیت از نظر وی و نادیده انگاشتن سایرین کاری خلاف سنت های پارلمانی و رستی توهین انگیز نیست بسایر نمایندگان است (منصور - هیچ همچو چیزی نیست، رئیس دولت تکلیف خودش را بهتر از شما میدانند) (همه نمایندگان) آقا من و کیل مجلس هستم و حق اظهار نظر دارم گوش بدهید عصبانی نشوید و اگر جواب این مگرها چیزی دیگری است دستگاه دولت مشورت بایکنفر را کافی میدانم هم دنبال کار خودمان برویم (بعضی از نمایندگان) با همه - اینطور نیست (خواجده نوری - سیمپاشی میکنید) (سیفی - رئیس دولت وظیفه اش را بهتر از شما میدانند) و از صورت آلت معطله بیرون بیاییم چون در اینصورت فلسفه و علت وجود مادر این جا منتفی است (خواجده نوری - شما به ۱۵۰ نفر توهین میکنید بیاید پانین) اجازه بفرمائید (همه نمایندگان)

رئیس - اجازه بفرمائید صحبتشان را بکنند. بفرمائید. **طباطبائی** - آقایان اجازه بفرمائید اینجا مجلس است و عرض بنده هم اصولی است چه جایی بهتر از اینجا بعد آقایان میتوانند هر فرمایشی دارید بفرمائید اجازه بفرمائید من عرض را بکنم (همه نمایندگان) اجازه بفرمائید من صحبت را بکنم (یکنفر از نمایندگان) این صحبت نیست عوام فریبی است (سیفی - شما سفسطه میکنید) بله شاید شما بعد بیایید این جا جواب بدهید، تقاضا میکنم اجازه بفرمائید من عرض را بکنم من اسائه ادب بکسی نکردم (دکتر یگانه - شما مطلب غرض آلود توهین آور میائید میگویند) (منصور - این تحریکات دیگر دیر شده است کاش زودتر باین فکر افتاده بودید) اصولاً مجلس باین خاطر بوجود آمده است که هر مسأله مورد بحث و فحص همه نمایندگان ملت قرار گیرد و بر اساس استدلال و تصادم عقول و تعاطی و بر خورد افکار بهترین و منطقی ترین و مفید ترین طریق اجراء مسائل هویدا شود و حاکمیت ملت که اساسی ترین اصول مشروطیت است اعمال شود و حقیقت مطلب اینست من که نماینده شهر کوچک و

مردم محروم آن هستیم از روز پنجشنبه نگاه ملامت بار مو کلین خود را می بینم (منصور - هیچ همچو چیزی نیست) که چرا در مورد حذف یک فوریت لایحه شفا بخش سیاه بهداشت ساکت نشسته ام، زیرا برای مردم بیمار و محروم یک روز هم یک روز است یک روزی اگر دارو و درمان نرسد از بین میرود این لایحه پیام آور حیات است و اگر بدون آن بگذرد موجب مرگ و نیستی است و من نمیدانم اگر فردا مو کلین من سؤال کردند که مگر تو در مجلس نبودی که آقای نخست وزیر فقط با جناب آقای منصور که با دردها و آلام و گرفتاریهای مسایگانند مشورت کردند من با آنها چه جواب باید بدهم (دکتر شادمان - چرا آقای منصور در این فکر نیستند شما هستید این حرفها چیست؟) بهر حال عرض مخلص اعم از اینکه موافق سلیقه آقایان باشد یا مخالف روز پنجشنبه گمان میکردم که شخص آقای مهندس ریاضی رئیس محترم مجلس با آقای نخست وزیر تذکر داده باشند که حفظ حقوق مجلس و مجلسیان را باید بکنند ولی متأسفانه چنین نشد (همه نمایندگان) مضافاً باین که... (همه نمایندگان) (زنک ممدت رئیس) اصولاً من نفهمیدم چه ضرورتی ایجاد میکرد که یک فوریت این لایحه حذف شود (بعضی از نمایندگان) شما اطلاع نداشتید) مگر لایحه سیاه بهداشت چه گیر و بند و اشکالی داشت مگر می شد تصور کرد قانونی بهتر از لایحه سیاه بهداشت بمجلس بیاید. (حییی - شما که اینقدر حرارت داشتید چرا تا بحال حرف نمیزدید، کجا بودید؟) و معلوم نشد اگر چنین لایحه با قید و فوریت مطرح نگردد دیگر چه مسائلی و چه لوازمی زبندگی طرح باد و فوریت را دارند (یکنفر از نمایندگان) شما میخواستید پیشنهاد دوفوریتی بکنید، آقایان نمایندگان محترم و خاصه آقایان نمایندگان طبقه شریف و زحمتکش دهقان بخوبی میدانند که من چه میگویم، شما بخوبی میفهمید که دردها تا ماجه کودکان معصوم و جوانان فعال و بانشاط و زحمتکش صرفاً بر اثر بی طبیی و بی دوائی میمیرند (همه نمایندگان) در حالی که کوچکترین معالجه و کمترین دوا و درمان جان آنها را بسهولت نجات میدهد و من نمیدانم مسئول مرگ آن عده از جوانان و کودکان ده نشینان این مملکت در فاصله یک فوریت و دوفوریت کیست و کی باید جواب بدهد (همه)

نمایندگان) گوش بدهید آقایان و اگر در این فاصله فقط یکنفر باین علت بمیرد آقای ارسنجانی کی جوابگوی آن خواهد بود. بهر حال غرض از تصدیق امروز این بود که بدولت این تذکر را بدهم متأسفانه جناب آقای علم نخست وزیر در مجلس تشریف ندارند و از سایر آقایان وزیران خواهش میکنم بایشان تذکر بدهند که در مسائل راجع به مجلس مذاکره بایکنفر باید برای همیشه متروک بماند چه چنین رویه و طریقه ای خلاف منطق مشروطیت است و هم عدول از رویه عالی شهر باری است که بنده فرموده است خانه دل من متعلق به بیست و دو میلیون ایرانی است و هیچکس در این خانه سهم بیشتری ندارد، اینجا موقیقه مجلس است باید همه از حقوق و احترام مساوی برخوردار باشند و عقاب و نظرات همه کس یک اندازه محترم و مؤثر شمرده شود اینجا بایدهم بایک چشم نگر بسته شده و فرقی میان نماینده کارگر اصفهان و دهقان خراسان و بنده و جناب آقای منصور گذاشته نشود (یکی از نمایندگان) هیچ فرقی نیست (دکتر شادمان - ایشان به بنده توهین کردند).

رئیس - بنده باید با اطلاع خانم ها و آقایان برسانم که آقای نخست وزیر راجع باین موضوع با خود بنده مشورت کردند و رئیس مجلس میتواند تشخیص بدهد که فوریت در چه موقع لازم است و یا با چند فوریت باید لایحه ای به مجلس داده شود (احسن) - (معینی - باید ذبد این نطق را کی نوشته است؟)

۴ - اخطار آئین نامه آقایان : منصور - طباطبائی

رئیس - آقای منصور.

منصور - بنده کمتر تحت تأثیر احساسات یا احتیاطاً عصبانیتی در مجلس شورای ملی واقع میشوم (احسن) برای اینکه این خانه را بنده خیلی بهش احترام میگذارم و ای کاش در پشت این تریبون اغراض دخالت نکنند (صحیح است) برای اینکه این بمقام مشروطیت و بآن مقام واقعی تشکیل این مجلس و بانتظار ملت در خدمتگرازی این نمایندگان محترم خلل وارد میکنند (صحیح است) (روستا) متأسفانه دارد شروع میشود همینطور است، ولی ما هم با متانت صبر میکنیم و با حمایت نمایندگان محترم نه تنها اکثریت، بلکه با اقلیت محترم و منفردین محترم هم اگر افراد مغرضی در این جا هستند در مقابل ملت ایران روسیاه خواهند شد (احسن) اینجا بنده هر روز گفته ام که صحبت

اکثریت و اقلیت نیست من همانقدر بفرآ کیون مستقل احترام میگذارم و در برابر آن سر تعظیم فرود میآورم که به فرآ کیون ایران نوین (احسن) اگر اقتضای مشروطیت در این است که اقلیت و اکثریتی باشد ولی ما همه نمایندگان این ملت هستیم و همه پشت رهبر خودمان برای نوسازی ایران اقدام خواهیم کرد (احسن) (دکتر حکمت آقای طباطبائی جزو فرآ کیون اقلیت نیستند) بله میدانیم بیست و دو میلیون دلیل بود که من گفتم بشما احترام میگذارم و حالا نمیخواهم راجع به تازینچه یک بیاناتی که امروز بسیار غیر منتظره بود مقلبی گفتند باشم ولی بنده حالا احساس میکنم که از کجاها و از چه منابعی ناشی میشود ولی دون شأن مجلس است که در اینجا تذکراتی داده شود و اساسی اشخاص برده شود (صحیح است) ولی بنظر بنده این ناطق محترمی که قتل از بنده صحبت کردند بنده از روز اول در مجلس خدمت ایشان ارادت پیدا کردم و همیشه خدمت ایشان عرض ارادت و احترام میکردم این بیانات برای بنده غیر منتظره بود روز پنجشنبه جناب آقای نخست وزیر رئیس دولت ایران که ما همگی بایشان احترام میگذاریم و این دولت را از روز اول مورد احترام قرار داده ایم روی سنت پارلمانی میتوانند با هر کسی مایل باشند مشورت بکنند (صحیح است) ایشان با جناب آقای رئیس مجلس مشورت فرمودند و با بنده هم که نمایندگی اکثریت مجلس را دارم (صحیح است) مشورت فرمودند و شما نمایندگان فرآ کیون ایران نوین این اختیار را بمن داده اید که هنگامیکه دولت بنا اکثریت مشورت میکند من از جانب شما صحبت بکنم (صحیح است) بدین جهت بنده خدمت جناب آقای نخست وزیر عرض کردم که لاین لایحه بسیار مهم است و ضرورت دارد و باید هر چه زودتر تصویب شود، ولی چون مفاد این لایحه دیده نشده، اگر مصلحت بدانند بنظر بنده یک جلسه مشترک کیسین های مربوطه نسبت باین لایحه اظهار نظر کنند که رأی نمایندگان محترم ملت هم در این لایحه ملحوظ باشد و اگر مطالبی بنظرشان میرسد روی مصالح عمومی مردم و روی اصلاح مواد این لایحه که بهتر بتواند اجرا شود مسلماً کومالم و همراهی و مساعدت و همکاری و تجانسی است بین رأی مجلس و رأی دولت (صحیح است) و ایشان هم با استقبال قبول کردند و در اینجا با فاصله تشکر

کردند. بنده در فاصله ای که رهبر خردمند ما در خارج لاهیجان هستند اغلب بدوستان هم عرض کرده ام ایشان چون آرزوی آرامش و رفاه ملت را دارند عقیده دارم باید کوشش شود در غیاب ایشان کوچکترین مطلبی که احتمالاً خاطر خطیرشان را رنجیده بماند پیش نیاید (صحیح است) حتی دوستان ما که کمالات عادی از دولت داشتند بنده استدعا کردم در این فاصله که اعلیحضرت شریف ندارند و دولت هم بانهایت صداقت مشغول انجام وظیفه است حتی از سؤال از دولت هم خود داری شود که احتمالاً این فکر نشود که یک روز هم وقت دولت صرف جواب سؤال میشود و در مجلس بتواند بکار خودش ادامه بدهد ما که با این نیت و با این روید صحیح و با این حسن نیت خدمتگزاری را در این مجلس شروع کرده ایم هیچ جا ندارد که در یک امر مهم مملکتی چنین غرض ریزی شود بنده نمیدانم چه اسمی (یکی از نمایندگان - ایراد بی جا) واقعاً زوی آن بگذارم. امروز لایحه سپاه بهداشت در کمیسیون مشترکی که جناب آقای رئیس تشکیل داده اند مطرح میشود و بطور قطع امروز تصویب میشود و در اولین فرصت از مجلس شورای ملی خواهد گذشت و بدولت ابلاغ خواهد شد و امیدوارم آن روستائیان و کشاورزان و کارگرانی را که آقای طباطبائی اینقدر نسبت با آنها هم خواری میکنند بتوانند هر چه زودتر از منافع این قانون بهره مند شوند ولی بطور قطع و یقین تصویب قانون

رئیس - آقای منصور پنج دقیقه وقت جنابعالی تمام شد.

منصور - اطاعت میشود، ولی تنها تصویب قانون برای انجام چنین کارهای بزرگی کافی نیست. ما باید با دولت نهایت همراهی و مساعدت بکنیم که بتواند در اجرای این قانون واقعا موفق و کامیاب شود. چون تمام ما آرزوی همان جز خدمت باین ملت و این مملکت نیست. کلیاتی را که ایشان فرمودند با آن همان کلیاتی است که در شان این مجلس نیست و کیلتر از و کیل شریف تر از شریف این مسائل واقعا قابل بحث نیست و بی اهمیت است از آن میگذرم، ولی بنده خیلی متأسفم و استدعا میکنم از کلاهی محترم فرق نمیکند هم فراکسیون ایران نوین و هم فراکسیون مستقل و هم آقایان منفردین که حتی اگر از روی عصبانیت هم اظهاراتی شد در اینجا حتی از اظهار نظر

و اظهار عصبانیت هم خودداری نکنند. چون شأن این مجلس است و اگر بخوانند پنهانهائی پیدا کنند که خیال کنند اراده اعلیحضرت و با بر نامه وسیعی را که ایشان برای آینده مملکت طرح ریزی کرده اند با این متدهای غیر معقول و رویدهای غیر صحیح در آن خدشهای وارد بیاید. اینها نسبت بخدمتگزاران این آب و خاک چه این دولت و چه آیندگان که خدمتگزاران این مملکت هستند در اشتباه محض هستند (صحیح است - احسنت)

رئیس - آقای طباطبائی و آقای منصور هر دو خاطر کرده اند هر کدام پنج دقیقه وقت دارند بفرمائید آقای طباطبائی (دکتر شادمان - خاطر بنده چند شد؟)

طباطبائی - مسأله ای را که جناب آقای منصور من اینجام مطرح کردم صرفاً بخاطر حفظ اصول پارلمانی بود. جنابعالی فرمودید بمن لطف داشتید و منم بشما اذیت داشتم و در بیان من ملاحظه فرمودید هیچگونه اسائه ادبی وجود نداشت. من با جدا کثر احترام از جنابعالی اسم بردم، من نفهمیدم مطالب من چرا جوابش این بود که این حرفها نمیتواند در اراده شاهنشاه مؤثر باشد. من این مطلب را صد درصد راجع بوضع داخلی مجلس مطرح کردم حالا ملاحظه فرمودید که کی میخواهد قلب ماهیت کند و از مطالب چی چی ها بسازد (منصور - بنده میدانم چه میگویم) منم میفهمم چه میگویم و ما هم میدانیم که شما چه میگوئید (منصور - اگر متوجه می شدید این نطق را نمیفرمودید) خواهش میکنم که در خارج مرا متوجه کنید (مهندس معینی - کی نوشته بود این نطق را؟) من از رئیس دولت میخواهم که همدر با یک چشم نگاه کند کجایش این حرفها را داشت. بنده عرض دیگری ندارم (منصور - مرحمت فرمودید)

۵- بیانات قبل از دستور آقای سرلشکر نکوزاد

رئیس - آقای نکوزاد.

سرلشکر نکوزاد - نظر باینکه امروز لوایح در دستور زیاد است بنده عرض را مختصر عرض میکنم. بنده از آقای دکتر مهدب سهم خود تشکر میکنم و خیال میکنم عقیده تمام نمایندگان محترم است که ایشان از ارتش و خدمات ملی ارتش تقدیر کردند. بنده سهم خود تشکر میکنم. این عقیده ای است که از طرف عموم نمایندگان محترم ابراز

کردند روز ۱۵ بهمن ماه امسال چون مصادف با ۱۹ ماه مبارک رمضان است دو خاطر به سر دردناکی را در نظر ما مجسم میسازد یکی ضایعه بزرگ اسلامی ضربت خوردن شاه مردان مولای متقیان علی ابن ابیطالب علیه السلام است که در شب چنین روزی بوقوع پیوست من این ضایعه بزرگ را بعموم مسلمین جهان و مخصوصاً همکاران محترم و هم میهنان عزیز تسلیت عرض میکنم.

علی علیه السلام مسلمانان غرب و ملل مسلمان شده بیگانه اندرا چون تن واحدی میدید و امتیازی برای هیچکس قائل نبود. آنحضرت نمیخواست نظم اجتماع بر اختلاف و امتیاز مردم در حقوق و وظایف استوار باشد تا اقلیتی هر چه بخواهد بکند و هر چه بیاورد و ببرد و بازخواستی نباشد و اکثریتی فرو مانده بیمار و در زمانه، اگر سگد و برهنه آنچه فریاد کند کسی بدادشان نرسد.

امیر المؤمنین علیه السلام هرگز نمی پسندید شکم دستهای از مال حرام و حق دیگران آماج کند و پوست شکم گریه می مظلوم و ستمزده بر پیشان چسبیده باشد. اکثریت بیبنا رنج برد و معدودی بیگانه و خود پرست بحکم حسب و نسب با جاه و مقام بفلدردی و زور گوئی حق اکثریت را با مال کنند.

شاهنشاه اسلام پناه ما با پیروی از مکتب و تعالیم آنحضرت در این راه گام برداشتند و منشور ۱۶ ماده را ابداع نمودند و حقوق طبقه محروم و زحمتکش اکثریت را محفوظ داشتند.

خاطره الم انگیز دیگر برای هم میهنان ما ۱۵ سال قبل در چنین روزی بود که ذات مبارک و مقدس شاهنشاه ما در محوطه دانشگاه مجلی که کعبه آمال و آرزوی ملت برای تأمین ترقی و تعالی آتی کشور است و تار و پود آن بدست پدر تاجدارش اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر بوجود آمده و بی ریزی شده بود در چنین مکان مقدسی مورد سوء قصدشوم و خائناندیکه در پس اسواق گردید که فقط بخواست

بهاره خداوند بزرگ بود که بطرز معجزه آسائی وجود مبارکش از گزند بدخواهان و اهریمنان محفوظ ماند اینک بشکرانه این موهبت الهی در این محضر محترم رمزی نیایش بزرگراه قادر متعال آورده و با تاملترین صفای باطن و پاکترین نیت مقدس میبشی از خالق یکتاملت مینماید که وجود مقدس شاهنشاه محبوب ما را

در پناه لطف بیکران خود محفوظ داشته و بلا اجرای نقشه های بزرگ میهنی همیشده موفق و منصورش بدارد و بهیچگونه توفیق عنایت فرمایند تا بتوانیم وظایف مقدسی را که بهیچگونه نداریم بنحو احسن انجام دهیم.

در پایان مطلب لازم میدانم که تشکرات نسبی خود را از دولت جناب آقای علم نسبت بتوجهاتی که در رفع قسمتی از نیازمندیهای ساکنین لرستان در طرح عمرانی منظور فرموده اند از قبیل ایجاد کارخانه قند - بنای ۴۰۰ دستگاه خانه - طرح ریزی ساختمان راه های فرعی و ایجاد پل صیمره که مقدمات ساختمان آن شروع شده است تبدیل بیمارستان ۲۰ تختخوابی فعلی بیکصد تختخواب - لوله کشی آب التشر و رفع نواقص شبکه لوله کشی آب خرم آباد تقدیم دولت معظم لدمی نماید نسبت تعیین محل احداث کارخانه قند چون تذکرات مفید نمایندگان لرستان بجائی نرسیده است از پشت این تریبون که در سوابق مذاکرات مجلس شورای ملی ثبت و ضبط میشود این سابقه میماند متذکر میشود مسئولین امر توجه و تعمق بیشتری معمول دارند که هم از لحاظ فنی و محصول خوردند کارخانه پس از احداث با مشکلاتی مواجه نشوند و هم نظر شاهنشاه نسبت بر فراه آسایش و استفاده زار عین حومه و بخشهای خرم آباد که وسیله کشت چغندر و تحویل بخارخانه باید عملی شود تأمین گردد.

همچنین نمئی دارد که نسبت بسایر نیازمندیهای این منطقه که قبلاً باستحضار رسیده بالاخص تبدیل فرمانداری کل لرستان با استانداری که برای این منطقه جنبه حیاتی دارد و منظور نظر ملوکانه نیز میباشد اقدام عاجلی مبدول بفرمائید متشکرم.

۶- بیانات آقای بدر صالحیان دایر به مسکوت گذاشتن سؤال خود از وزارت کشور

رئیس - وارد دستور میشود سؤال آقای بدر صالحیان از وزارت کشور مطرح میشود آقای بدر صالحیان بفرمائید؟

بدر صالحیان - سؤال بنده از دولت درباره اقدام و رسیدگی وزارت کشور است با اعلام جرمها و شکایاتی که در مورد انجمن شهر سقز بوزارت کشور رسیده بود و مطرح بود میخواستیم راجع باین موضوع بخصوص اصولاً راجع به انجمن های شهر صحبت کنیم ولی ضمن مذاکراتی که با جناب آقای فرهودی نماینده محترم دولت و معاون

وزارت کشور داشتند و آنچه ایشان باینده در میان گذاشتند خوشبختانه خود وزارت کشور بوقت اقدام کرده اند و در مورد اعلام جرم و شکایتهائی که شده رسیدگی کرده اند و باصلاح این شکایتها مورد رسیدگی و اقدام است بنده برای اینکه وقت مجلس ضعیف نشود و کارهای دیگری در دستور داریم با اجازه ریاست محترم و نمایندگان معظم مجلس فعلا این موضوع را تا اخذ نتیجه و اطلاع از نتیجه رسیدگیهای که در وزارت کشور میشود مسکوت میگذارم ولی اصولاً یک نکته ای را میباید در تذکره بدهم و آن راجع ببلایچه تشکیل انجمنهای شهر است که دولت تقدیم مجلس کرده و امیدوارم این لایحه تصویب بشود و دولت توفیق حاصل بکند انجمن هائی که در سالهای گذشته تحت شرایط آن روزها و اعمال نفوذهای فئودالهای سابق و احیاناً تحت نفوذ متنفذین سابق درست شده این انجمنها بطور کلی منحل بشود و دولت موفق بشود انجمنهای صالح و افرادی خادم و واقعا خدمتگزار بمردم مملکت تشکیل بدهند تا طبقه شهر نشین مملکت هم بتوانند در این مبارزات پی گیری که بوسیله برادران و خواهران شرافتمند کشاورز و طبقه غیر تمند کارگر تشکیل شده است بتوانند توفیق حاصل کنند که این برنامه ها را بشمار برسانند و آن انتظاراتی که مردم از این اجتماع دارند در راه بوجود آوردن ایران نوین بدست بیاورند (احسن - احسن)

۷- سؤال آقای دکتر پورهاشمی راجع به خرابی ساختمان وزارت پست و تلگراف در جاده شمیران و جواب آقای وزیر پست و تلگراف و تلفن

رئیس - سؤال آقای دکتر پورهاشمی از وزارت پست و تلگراف مطرح است. آقای دکتر پورهاشمی بفرمائید.

دکتر پورهاشمی - سؤالی که امروز مطرح است برای آن عده از نمایندگان محترم که از جاده قدیم شمیران و از جلوی بیسیم آداب و زهاب بفرمانند روشن است جنبه اطلاع نمایندگان محترم مطالبی بعرض میرسانم: یکی دو ماه قبل کسانی که از جاده قدیم شمیران عبور میکردند در محوطه بیسیم و در مقابل حوزه وزارت پست و تلگراف بنائی مشاهده میکردند که ستونهای بلند و آهنی آن نموداری از لاین بود که بزودی ساختمان مجللی بر ساختمانهای زیبا و پر عظمت دولتی تهران افزوده خواهد شد ولی منی که

وزیر پست و تلگراف صریح و روشن بوده و مستند به رقم و مدرک باشد.

رئیس - آقای وزیر پست و تلگراف.

وزیر پست و تلگراف (مهندس سمعی) - نماینده محترم این موضوع ریختن داربست فلزی ارتباطات بیسیم را بچهار قسمت تجزیه فرمودند که بنده همانطوریکه ایشان تجزیه کرده اند جواب عرض میکنم سؤال فرمودند که هزینه ای که برای این کار برآورد شده چه مبلغ است عرض میکنم که برای این بنا مبلغ پنجاه میلیون ریال برآورد شده بود سؤال فرموده اند تا کنون چه مبلغ بمقاطع کار پرداخت شده عرض میکنم تا کنون بابت این استخوان بندی وزیر بنایش هشت میلیون و سیصد و هفتاد و هفت هزار ریال بمقاطع کار پرداخت شده سؤال فرمودند که آیا این ساختمان مهندس ناظر داشته است یا خیر؟ و اگر داشته است چگونه نظارت کرده است و اگر نداشته چگونه مقاطعه کار کنترل شده است عرض میکنم که ساختمان مزبور بنظارت آقای مهندس فروغی که یکی از مهندسين برجسته این مملکت و رئیس دانشکده هنرهای زیبای وقت بوده است بوده و نقشه و محاسبات فنی و اسکلت فلزی آنرا آقای مهندس آشتیانی حساب کرده اند و نقشه کشی کرده اند تهیه نموده اند و کار انجام شده بنا نقشه تطبیق میکند سؤال فرمودند که اقدام قانونی وزارت پست و تلگراف در استیفای حقوق دولت چه بوده است؟ عرض میکنم بنای نیمه تمام تحویل مقاطعه کار است و هنوز از طرف وزارت خانه تحویل گرفته نشده است و در مقابل وجهی که عرض کردم مبلغ هشت میلیون و خورده ای که بمقاطع کار پرداخت شده وزیر ناظر بخانه مبلغ پانزده میلیون ریال سپرده از او دارد (احسن) و مقاطعه کار متعهد است بنای سالم و منظم و قطعی تحویل وزارتخانه بدهد (احسن).

رئیس - آقای دکتر پورهاشمی نظر دیگری ندارید؟

(دکتر پورهاشمی - خیر)

۸ - شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع باصلاح قانون انتخابات مربوط به شرکت بانوان در انتخابات و ارسال به مجلس سنا

رئیس - شور دوم گزارش کمیسیون کشور مربوط بشرکت بانوان در انتخابات مطرح است قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون کشور بمجلس شورای ملی کمیسیون کشور در جلسه ۵ بهمن ۱۳۴۲ باحضور آقای معاون وزارت کشور لایحه شماره ۸۲۰/ق/۱۳-۱۰/۱۰/۴۲ دولت راجع به شرکت بانوان در انتخابات که گزارش شور اول آن بشماره ۱۶۳ چاپ شده بود برای شور دوم مطرح و ماده واحده مصوب شور اول را عیناً مورد تصویب قرار داد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد:

ماده واحده - بند اول ماده دهم و بند دوم ماده سیزدهم قانون انتخابات مجلس شورای ملی مصوب شوال ۱۳۲۹ هجری قمری که مربوط بشرايط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان است و همچنین قید کلمه ذکور از ماده ششم و ماده نهم قانون انتخابات مجلس سنا مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۲۹ حذف می شود.

ماده فوق که لایحه آن طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذر ماه ۱۳۴۲ تقدیم شده تصویب میشود.

مخبر کمیسیون کشور - حسام الدین رضوی

رئیس - آقای خواجه نوری توضیحی داشتید بفرمائید.

خواجه نوری - از مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی نهایت امتنان را دارم که بنده فرصتی دادند که راجع باین قانون مطالبی را بعرض نمایندگان محترم برسانم در این چندین سال اخیر بخصوص در طی سال گذشته همانطوریکه تمام ملت ایران شاهد و ناظر بودند وقایع بسیار مهم و تهریخی در کشور ما رخ داده است و تظاهراتی که در روز مهم و میمون و مقدس ششم بهمن در تهران بوقوع پیوست بهترین مبین احساسات مردم این مملکت است که نسبت بذات شهر باین اظهار قدردانی کردند که الحمد لله تمام قیود و موانع پیشرفت و ترقی مملکت را باین دست توانا و اراده آهنین از هم گسیختند (بغضائی کیهان جناب آقای خواجه نوری معذرت میخواهم در تمام کشور بفرمائید) بده در تمام کشور خیلی ممنونم این مورد بخصوص که مربوط به اعطای حق بانوان است یک موضوع بسیار مهمی است و حق این است که در این خانه ملت بطور تفصیل درباره آن صحبت بشود حضور بانوان محترمی که در این مجلس با ما همکاری میکنند بهترین دلیل رشد بانوان

ایران است (صحیح است) رویه‌ای متین در جلسات عمومی و همکاری صمیمانه آنها در کمیسیون ها و استفاده ای که ما از تجربات و اطلاعات و احساسات واقعی آنها میبریم بهترین دلیل است که زنده‌های ایران مستحق چنین حقی بوده‌اند (صحیح است) بنده نمیخواهم که زیاد وقت مجلس شورای ملی را بگیرم ولیکن میخواهم باز عرض کنم که بخانهما باید تبریک گفت و امیدوار هستم که از این فرصت استفاده کنند و در راه پیشرفت امور اجتماعی و سیاسی مملکت قدم بگذارند و حتی پیشوای ما باشند مخصوصاً در امور اجتماعی در تمام ممالک مترقی دنیا ثابت شده است که خانمها صالحتر و مؤثرتر هستند خدماتی که بانوان در بیمارستانها در مدارس در دادگاههای مخصوص اطفال در کلیه شئون مملکت میتوانند انجام بدهند فوق العاده مؤثر و مغتنم است و امیدوار هستم که بانوان محترم ایران از این فرصت حداکثر استفاده را ببرند و برای پیشرفت امور با تمام مردم این مملکت همگام و همقدم باشند (احسن است) (چند نفر از بانوان - متشکریم)

رئیس - ماده واحده مطرح است در صورتیکه نظری نیست در کلیات آخرش هم نظری نیست؟ (اظهار شد - مخالفی نیست) پس نسبت باین لایحه رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهند میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد برای تصویب بمجلس سنا فرستاده میشود.

بانوشوکت ملک جهانبانی - اجازه میفرمائید بنده میخواستم در این باره تشکر کنم.

رئیس - بفرمائید.

بانوشوکت ملک جهانبانی - شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدای - بر منتهای مطلب خود کامران شدم. (احسن است) هر گز هیچ زبانی قادر نیست از عهده ادای تشکر مراحم شاهنشاه بر آید (احسن است)

از دست و زبان که بر آید گز عهده شکرش بدر آید اعلیحضرت همایون محمد رضا شاه پهلوی بزبان ایران حق حیات دادند و اجازه فرمودند که زن ایرانی در کلیه شئون کشور با هم از امور سیاسی و اجتماعی و فرهنگی دوش بدوش برادران خود انجام وظیفه کنند. زنان ایران که بحق شایستگی این مرحمت و عطیه ملوکانه را داشتند این مسئولیت خطیر را کاملاً احساس میکنند و انشاء الله

از عهده این امتحان بخوبی بر خواهند آمد و سرافرازو سر بلند خواهند شد تا با خدمت بهمن عزیز و مردم مراحم شاهانه را سپاسگزاری کرده باشند. همچنین از طرف کلیه بانوان ایرانی بخصوص خواهرانی که نمایندگی مجلس شورای ملی را دارند از برادران عزیزم تشکر میکنم که امروز باعلاقه خاص و نهایت لطف و صمیمیت این لایحه را تصویب فرمودند. آقایان نمایندگان بخوبی استحضار دارند که بانوان ایرانی هنوز به بسیاری از حقوق حقه خود نرسیده‌اند و برای استیفای آن نیاز فراوان بهمکاری و معاضدت برادران خویش یعنی آقایان نمایندگان مجلسین دارند تا پس از حصول مقصود بتوانند در اجتماع دلگرمتر و در خانواده مؤثرتر بوده مادرانی ارزنده و فداکار و شجاع و دلیر باشند تا فرزندان لایقتر و بهتر باین آب و خاک تحویل دهند. (احسن است، احسن است).

۹- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع باجازه تمدید قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات و ارسال بمجلس سنا

رئیس - شور دوم گزارش کمیسیون کشور راجع بتمدید اجرای قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات مطرح است. قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون کشور بمجلس شورای ملی کمیسیون کشور در جلسه ۱۳۲۲/۱۱/۵ با حضور آقای معاون وزارت کشور لایحه شماره ۱۳۲۴/۸۲۴ - ۴۲/۱۰/۱ دولت راجع بتمدید اجرای قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات را که گزارش شور اول آن شماره ۱۹۹ چاپ گردیده برای شور دوم مطرح و گزارش شور اول را با حذف تبصره آن تصویب نمود اینک گزارش آنرا بشرح زیر تقدیم مجلس شورای ملی مینماید:

ماده واحده - بوزارت کشور اجازه داده میشود قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات مصوب مرداد ماه ۱۳۳۵ که اعتبار قانونی آن در آخر سال ۱۳۳۹ منقضی گردیده است کماکان تا تصویب قانون جدید اجرا نماید. ماده واحده فوق که لایحه آن طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۴۲ تقدیم شده تصویب میشود.

مخبر کمیسیون کشور - حسام‌الدین رضوی

رئیس - شور دوم ماده واحده مطرح است نظری

راجع بماده واحده نیست؟ (اظهاری نشد) (یکی از نمایندگان - اصل قانونش آمده است) بنابراین خواهش میکنم در صورتیکه نظری نسبت به ماده واحده و کلیات آخرش نباشد خانمها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (عده کثیری برخاستند) تصویب شد. برای تصویب بمجلس سنا فرستاده میشود.

۱۰- تقدیم لایحه راجع به تقسیم اراضی سدهای لارولتیان بوسیله آقای وزیر کشور

رئیس - آقای دکتر پیراسته فرمایشی داشتید بفرمائید.

دکتر پیراسته (وزیر کشور) - خاطر نمایندگان محترم مستحضار است دولت از مدت‌ها پیش در مقام ساختمان سدلتیان برآمده و برای پرداختن بهای اراضی که در محیط این سد قرار گرفته است مشکلاتی ایجاد شده بود چون قانونی که مورد عمل بایستی قرار بگیرد قانون توسعه معابر بود و طبق قانون توسعه معابر باید مصالح هنگفتی پرداخت میشد و این صحیح نبود و عادلانه نبود و مصالح گزافی بضرر دولت تمام میشد کمیسیونهای متعددی در این باره مطالعه کردند و لایحه‌ای تهیه شده که با یک فوریت تقدیم مجلس شورای ملی میکنم در این لایحه آن قسمت از اراضی مورد احتیاج سدهای لارولتیان که مشمول قانون اصلاحات ارضی بوده است بعد از این هم خریداری خواهد شد و مطابق آن قانون عمل خواهد شد و آنچه را که مشمول قانون اصلاحات ارضی نبوده است یک پیشنهاد عادلانه‌ای شده است که بنظر دولت عادلانه است و مبلغ هنگفتی بضرر دولت تمام نمیشود در عین حال هم مالکینی که مشمول قانون اصلاحات ارضی نیستند بهای عادلانه‌ای دریافت خواهند کرد و از نظر اینکه ساختمان سد خیلی اهمیت دارد از نظر تأمین آب و عمران و آبادی مناطق شمالی تهران این است که با قید یک فوریت تقدیم میکنم و استدعا میکنم که آقایان نمایندگان محترم توجه بفرمایند که بعد هم زودتر در کمیسیون مطرح بشود که سازمان آب تهران بتواند وظیفه‌اش را انجام بدهد (صحیح است - احسن است).

۱۱- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع باجازه واگذاری سه هزار متر زمین شهرداری سمنان بسازمان امنیت و ارسال بمجلس سنا

رئیس - شور دوم گزارش کمیسیون کشور مربوط بواگذاری سه هزار متر زمین از طرف شهرداری سمنان

بسازمان امنیت کشور مطرح است. قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون کشور بمجلس شورای ملی کمیسیون کشور در جلسه بهمن ماه ۱۳۴۲ با حضور آقای فرهودی معاون وزارت کشور لایحه شماره ۱۳/۱۰/۱ دولت راجع به واگذاری سه هزار متر زمین از طرف شهرداری سمنان بسازمان امنیت کشور را که گزارش شور اول آن شماره ۳۲۱ چاپ گردیده برای شور دوم مطرح و مورد رسیدگی قرار داده و با توجه به پیشنهادات گزارش شور اول را با اصلاحاتی تصویب نمود اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی مینماید:

ماده واحده - شهرداری سمنان میتواند سه هزار متر مربع از اراضی خود را بمنظور احداث ساختمان با حفظ مالکیت شهرداری در اختیار سازمان اطلاعات و امنیت محل بگذارد هر موقع رفع نیاز سازمان مزبور از زمین مورد واگذاری بشود باید با مستحذات بشهرداری مسترد گردد. ماده واحده فوق که لایحه آن طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۴۲ تقدیم شده تصویب میشود.

مخبر کمیسیون کشور - حسام‌الدین رضوی

رئیس - ماده واحده مطرح است. آقای دکتر یگانه نظری دارد باین لایحه؟ (خیر) بنابراین در ماده واحده کلیات آخرش در صورتیکه نظری نیست خانمها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (عده کثیری برخاستند) تصویب شد برای تصویب بمجلس سنا فرستاده میشود.

۱۲- شور و تصویب گزارش کمیسیون نظام راجع بمقررات مستمری وراثت افزایندگان ارتش و ارسال بمجلس سنا

رئیس - گزارش کمیسیون نظام راجع بوراث مستمری بگیر افزایندگان که در حین خدمت فوت کرده‌اند مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون نظام بمجلس شورای ملی کمیسیون نظام در جلسه ۴۲/۱۰/۲۲ با حضور تیمسار سپهد صنیعی کفیل وزارت جنگ لایحه شماره ۲۵۰۱۱ - ۱۰۴۰۶ - ۲۹/۳۰ دولت راجع بقراری مستمری در باره وراثت افزایندگان که در حین خدمت فوت نموده‌اند که گزارش شور اول آن شماره ۲۷۴ چاپ شده است برای

شور دوم مطرح و ماده واحده مصوب شور اول را عیناً تأیید نمود. اینک گزارش آنرا به مجلس شورای ملی تقدیم میدارد:

ماده واحده - وزارت مستمری بگير افزارمندانى كه در حين خدمت فوت نموده اند ميتوانند از مزایای تبصره ۲ ماده ۴ قانون بیمه های اجتماعى و بازنشستگى و تعاون افزارمندان كار گاهها و كارخانجات ارتش استفاده نمایند مشروط بر اينكه كسور مربوطه را قسطاً حداكثر دو سال بپردازند.

ماده واحده فوق كه لايحه آن طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذر ماه ۱۳۴۲ تقديم شده تصويب مي شود.

مخبر كميسيون نظام - سرتيپ حكيمان
رئيس - در اين ماده واحده نظري نيست؟ (اظهارى نشد)
در كليات آخر نظري هست؟ (گفته شد: خير) خانمها و آقاىاني كه با اين لايحه موافقت قيام كنند (عده زيادى قيام كردند) تصويب شد بر اى تصويب به مجلس سنا فرستاده ميشود.

۱۳- طرح گزارش كميسيون بودجه راجع به برقرارى مستمرى درباره حسن پزشكزاد و ارجاع بمجلس سنا
رئيس - گزارش كميسيون بودجه مربوط به برقرارى مستمرى درباره آقاى حسن پزشك زاد مطرح است قرائت ميشود.

(بشرح زير خوانده شد)

گزارش از كميسيون بودجه بمجلس شورى ملي
كميسيون بودجه در جلسه نهم بهمن ماه ۱۳۴۲ با حضور نماينده وزارت بهدارى لايحه شماره ۴۵۵۰۸ - ۴۲/۱۰/۱ دولت راجع به مستمرى آقاى حسن پزشكزاد بكمشماره ۲۳۴ چاپ شده است و طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذر ماه ۱۳۴۲ تقديم شده بود مطرح و بشرح زير تصويب نمود.

اينك گزارش آنرا تقديم مجلس شورى ملي مينمايد:
ماده واحده - وزارت بهدارى اجازه داده ميشود از تاريخ ۴/۴/۴۰ ماهيانه مبلغ ۴۱۵۲ (چهار هزار و يكصد و پنجاه و دو) ريال بعنوان مستمرى از محل اعتبار مربوطه در بودجه وزارت بهدارى در باره آقاى حسن پزشكزاد آبله كوب پيماني بهدارى رامهرمز برقرار و مادام العمر پرداخت نمايد.

ماده واحده فوق كه لايحه آن طبق ماده واحده

مصوب ۲۰ آذر ماه ۱۳۴۲ تقديم شده تصويب ميشود.

مخبر كميسيون بودجه - مهندس عبدالله والى
رئيس - كليات لايحه معترض است نظري نيست؟
صادق احمدى - استدعا ميكنم مخبر كميسيون توضيح بيشتري بدهند كه ماروشن بشويم بر اى چه اصولاً مستمرى بياك كسى داده ميشود (صحيح است).
رئيس - آقاى مهندس والا.

چند نفر از نمايندگان - نيستند.

رئيس - آقاى دكتر يگانه توضيح بفرمائيد.

دكتر يگانه - چون آقاى مهندس والا مخبر محترم كميسيون بودجه تشريف ندادند بنده بطور خلاصه توضيح مختصرى درباره علل برقرارى اين مستمرى باستحضار نمايندگان محترم ميرسانم. اينشان مأمورى بودند كه در حين انجام وظيفه بر اثر يك تصادف مبتلا بفلج شدند و چون كارمند پيماني بودند و ميتوانستند از مزايای قانون استخدام كشورى استفاده بكنند و از طرفى چون قادر بانجام هيچگونه كارى در ايام زندگى خودش نخواهد بود و اين توضيحات را بتفصيل معاون محترم وزارت بهدارى در كميسيون دادند لذا اعضاي محترم كميسيون بودجه تشخيص دادند كه اين شخص كه در اثر خدمت فلج شده است و بر اى هميشه قادر بخدمت نيست بياك مستمرى تقريباً عادلانه اى بر اى او برقرار بشود از نظر عجزى كه در آينده بر اى هر گونه كارى دارد و تشكر ميكنم.

رئيس - بنا بر اين اگر نظري نيست بر اى شور در ماده واحده رآى بگيريم (اظهارى نشد) خانمها و آقاىاني كه با ورود در شور ماده واحده موافقت قيام فرمائيد (اكثر برخاستند) تصويب شد. خود ماده واحده قرائت ميشود.

(بشرح زير قرائت شد)

ماده واحده - وزارت بهدارى اجازه داده ميشود از تاريخ ۲۴/۴/۴۰ ماهيانه مبلغ ۴۱۵۲ (چهار هزار و يكصد و پنجاه و دو) ريال بعنوان مستمرى از محل اعتبار مربوطه در بودجه وزارت بهدارى درباره آقاى حسن پزشكزاد آبله كوب پيماني بهدارى رامهرمز برقرار و مادام العمر پرداخت نمايد.

رئيس - راجع به ماده واحده نظري نيست؟ (اظهارى نشد) در كليات آخر هم نظري نيست؟ (گفته شد: خير)
بر اى اظهار ملاحظات مجلس سنا فرستاده ميشود.

۱۴- طرح و تصويب يك فوريت لايحه تقويم اراضى سدهاى لارولتيان

رئيس - فوريت لايحه اراضى سدهاى لارولتيان مطرح است قرائت ميشود.

(بشرح زير قرائت شد)

ساحت مقدس مجلس شورى ملي

موضوع: لايحه قانون تقويم اراضى مورد نياز سدهاى لارولتيان. مختصراً باستحضار ميرساند كه بموجب قانون ساختمان و بهره بردارى سدهاى لارولتيان مصوب تير ماه ۱۳۳۷ مسؤليت ساختمان سدهاى لار و لتيان و بهره بردارى از آنها بعهد سازمان آب تهران محول است كه از محل اعتبارات دولت و برنامه سوم ساختمان سد لتيان آغاز شده است. در مورد قسمتى از اراضى مورد احتياج فوري طبق ماده ۳ قانون ساختمان سدهاى لار و لتيان مصوب تير ماه ۳۷ و بانگه تبصره ذيل ماده واحده قانون آب و فاضل آب مصوب خرداد ۱۳۳۰ اقدام شده است. نظر باینكه ادامه رويده فوق و تقويم اراضى بر اساس قانون توسعه معابر مخصوصاً پس از اجراء قانون اصلاحات ارضى صحيح بنظر نميرسد و ضرورت دارد در زمينى ارضيى قوانين قبلى تجديد نظر شود لذا دولت در نظر گرفته است در مورد تقويم آن قسمت از اراضى مورد احتياج سدهاى لار و لتيان كه مشمول قانون اصلاحات ارضى بوده و بعد از اين خريدارى خواهد شد بر اساس مقررات مندرج در مادتين دهم و سيزدهم قانون اصلاحات ارضى عمل نمايد و در مورد قسمت ديگرى از اراضى كه مشمول قانون اصلاحات ارضى نيست اصلاحاتى متناسب با وضع فعلى و معاملات رايج در املاك كشاورزى در قوانين مربوطه بعمل آورد.

در تأمين اين منظور لايحه قانونى تقويم اراضى سدهاى لار و لتيان ضميمه را در ۷ ماده و ۴ تبصره پيشنهاد مينمايد استدعا دارد مقرر فرمائيد با قيد يك فوريت مطرح و پس از تصويب بر اى اجرا ابلاغ فرمائيد.

نخست وزير و وزير داد كستري و وزير كشور و وزير كشاورزى

لايحه قانونى تقويم اراضى سدهاى لار و لتيان

ماده ۱ - ماده ۳ قانون ساختمان و بهره بردارى سدهاى لار و لتيان مصوب تير ماه ۱۳۳۷ بشرح مواد اين قانون اصلاح ميشود.

ماده ۲ - سازمان آب تهران در اجراء طرحهاى سدهاى لار و لتيان و تأسيسات مربوطه طبق تبصره ماده واحده قانون انجام لوله كشى و فاضل آب شهر تهران مصوب خرداد ۱۳۳۰ قرار استملاك و تصرف اراضى و باغها و املاك و مستحقات و استفاده از حقوق ارتفاقي مورد احتياج را با همان تشرىفاتى كه در تبصره مذكور مقرر است بپردازد ولى تشكيل هيئت ارزيايى و ترتيب پرداخت بها بشرح ماده ۳ وساير مواد اين قانون خواهد بود.

ماده ۳ - تقويم و تعيين درآمد و تشخيص خرائب ارزيايى اراضى و باغها و قلمستانها و زمينهاى مشجر و كليه مستحقات بوسيله هيئت ارزيايى مركب از سه نفر از افراد مطلع و بصير در اين رشته كه يك نفر از آنها از طرف وزير كشور و يك نفر از طرف وزير كشاورزى و يك نفر از طرف مدير عامل سازمان برنامه انتخاب و به هيئت وزيران پيشنهاد ميشود بعمل خواهد آمد و اين هيئت پس از تصويب هيئت وزيران طبق مقررات مندرج در ماده چهار اين قانون اقدام به ارزيايى املاك مورد نياز سازمان آب تهران خواهند نمود.

تبصره ۱ - هيئت مذكور در فوق بايد بيمالك هر ملك مورد ارزيايى اعلام نمايد كه در فرجه معينى خود با نماينده او در جلسه ارزيايى حضور بهم رساند و پس از استماع اظهارات مالك با نماينده او هيئت نظر خود را بطور قطع اعلام ميدارد. در صورت عدم حضور مالك با نماينده او بدون عذر موجه هيئت ارزيايى ميتواند تصميم نهائى را اتخاذ نمايد و تشخيص عذر موجه نيز بعهد هيئت مذكور مينمايد.

تبصره ۲ - نظر هيئت ارزيايى كه با اتفاق و بنا باكثريت آراء اتخاذ و اعلام ميشود قطعى و غير قابل اعتراض بوده و بر اى نظر فنين لازم الاجراست.

ماده ۴ - ارزيايى اراضى و باغهاى ميوه و قلمستانها و زمينهاى مشجر و كليه مستحقات با توجه به نكات زير از طرف هيئت ارزيايى بعمل خواهد آمد:

الف - در مورد اراضى و املاك مشمول مرحله اول قانون اصلاحات ارضى ملاك ارزيايى مقررات قانون اصلاحات ارضى خواهد بود

ب - در مورد اراضى زراعتى كه مشمول مرحله اول قانون اصلاحات ارضى نيست مآخذ ارزيايى بر اى هر هكتار زمين با توجه بنوع و مدت آبش و فاصله آن با جاده هاى

موجود قبل از تاریخ شروع طرحهای ساختمان سدها و موقع محل ازده تا پانزده برابر درآمد خالص محصول سالانه آن خواهد بود - در مورد باغها و اراضی مشجر یکده بعد از تاریخ ۱۳۳۷/۴/۱۷ احداث شده باشد. ارزشیابی بر اساس اراضی مشابه زراعتی مندرج در همین بند بعمل خواهد آمد.

تبصره - حقوق زارعین اعم از حق ریشد - بهای شخم و کود و آرزش زحماتی که زارع برای آباد کردن زمین مورد نیاز متحمل شده است معادل یکده مابین یکدهم بهای تعیین شده بموجب بند ماده ۴۰ است که از سهم مالک کسر و بزارع مربوطه پرداخت خواهد شد.

ج - ممالک آرزبایی باغهای میوه و درمیتهای مشجر مشروط بر اینکه تاریخ احداث آنها قبل از ۱۳۱۷/۴/۳۷ باشد بانوجه بنوع و تعداد و سن و میزان محصول درختها حداقل یک برابر و نیم حداکثر سه برابر میزان مندرج در بندب این ماده تعیین می شود.

تبصره - در صورتیکه اعیانی باغها و اراضی مشجر متعلق بزراع باشد و یا مالک و زارع طبق قراردادها خصوصی در اعیانی شریک و سهیم باشند تفاوت قیمت تعیین شده بر اساس بندب و بندج بزراع و یا مالک و زارع بدنسب سهم هر یک پرداخت خواهد شد.

د - اشجار موجود در اراضی و باغات متعلق بمالکین بوده و تا موقعی که زمین مورد استفاده سد و تأسیسات آن قرار نگرفته می توانند از آنها بهره برداری کنند ولی مالکین مکلفند در ظرف دو ماه از تاریخ اخطار سازمان آب تهران از زمین خلع بد کنند در غیر اینصورت سازمان آب تهران بدون هیچگونه تشریفات قانونی رأساً مجاز بقطع اشجار و استفاده از زمین خواهد بود. مسئول حفظ و نگهداری اشجار قطع شده سازمان آب تهران نیست.

ه - مأخذ ارزشبایی در مورد اراضی دیمزار برای هر هکتار ۱۵۰۰ ریال الی ۲۵۰۰ و اراضی بایر برای هر هکتار ۱۰۰ ریال خواهد بود.

و - اعیانی خانههای روستائی و اصطبل و بهار بند و امثال آن که محل سکونت بامورد استفاده زارعین باشد از قرار متر مربعی زیر بنا یک طبقه حد اکثر ۵۰۰ ریال تعیین و بزراع متصرف پرداخت میشود.

ز - اعیانی خانههای غیر روستائی که قبل از تاریخ ۱۳۳۷/۴/۱۷ (تاریخ تصویب قانون ساختمان و بهره برداری

سدهای لار و لتیان) ساخته شده باشد بقراحد اکثر ۵۰۰ ریال برای هر متر مربع زیر بنا یا طبقه تعیین و پرداخت میشود ولی نسبت بساختنهای غیر روستائی که بعد از تاریخ ۱۳۳۷/۴/۱۷ ساخته شده باشد هیچگونه غرامتی منظور نمیشود.

ح - در مورد مالکینی که مجموع مالکیت آنها در تاریخ تقدیم این قانون بمجلس از یک هکتار کمتر است تا میزان پنج هزار متر مربع بیست درصد و نسبت بمآزاد ۵۰۰۰ متر مربع تا ۱۰۰۰۰ متر مربع ۱۰ درصد اضافه بر قیمت های تعیین شده برای مساحت های بیش از یک هکتار تعیین میشود.

ماده ۵۵ - در صورتیکه مالک یا مالکین از انجام معامله و امضای اسناد انتقال خود داری نمایند دادستان شهرستان تهران یا نماینده او بجای مالک یا مالکین اسناد انتقال قطعی و دفاتر مربوطه را امضاء نموده و ثمن معامله در صندوق دادگستری بنام مالک یا مالکین سپرده خواهد شد.

ماده ۶۵ - پرداخت بها و غرامت نسبت باملاکی که تا تاریخ تسلیم این لایحه بمجلس استملاک و بتصرف سازمان آب تهران درآمده است بترتیب زیر خواهد بود:

الف - نسبت بمالک یا مالکینی که اراضی و املاک آنان استملاک و عملاً بتصرف سازمان درآمده و بهای آن پرداخت شده و سند رسمی انتقال قطعی تنظیم گردیده باشد معامله قطعی محسوب میشود.

ب - در صورتیکه مالک یا مالکینی که اراضی و املاک آنان استملاک و عملاً تصرف شده است ولی هنوز سند رسمی انتقال قطعی تنظیم نگردیده و معامله انجام نشده باشد یا املاکی که بعداً تصرف بشود مقررات این قانون لازم الاجراء خواهد بود.

ج - نسبت بمالک یا مالکینی که املاک آنان استملاک و عملاً بتصرف سازمان درآمده و قبل از تاریخ تقدیم این لایحه بمجلس بر اساس ارزشبایی کارشناس طبق تبصره ذیل ماده واحده قانون آب و فاضل آب مصوب خرداد ۱۳۳۰ بطور علی الحساب مبالغی بابت بهاء و غرامت اراضی و املاک مستعدنات پرداخت شده است ولی تاکنون سند رسمی انتقال قطعی تنظیم نگردیده و معامله انجام نشده باشد مجدداً بمأخذ مقررات این قانون بها و غرامت محاسبه و

مابه التفاوت پرداخت خواهد شد لیکن اگر مبلغی که بطور علی الحساب پرداخت شده است اضافه بر مأخذ تعیین شده بر اساس این قانون باشد مبلغ اضافی قابل استرداد نخواهد بود مشروط بر اینکه مالک یا مالکین در مهلتی که توسط سازمان آب تعیین میشود ترتیب انتقال قطعی اراضی و املاک مربوط را بدهند.

ماده ۷۵ - وزارت خانه های کشاورزی و کشور و دادگستری مأمور اجرای این قانون میباشند.

نخست وزیر - وزیر دادگستری
وزیر کشور - وزیر کشاورزی

رئیس - فوریت لایحه مطرح است آقای صادق احمدی بفرمائید.

صادق احمدی - عرض کنم حضور تان بنده نظر خاصی نسبت بداین لایحه معین ندارم و بطور کلی میخواستم عرض کنم که فلسفه دوشوری بودن لوایح در مجلس اینستکه همه نمایندگان بتوانند نظرات اصلاحیشان را در مجلس بدهند. البته آقایانی که در کمیسیونها هستند همه خبره هستند مطلع هستند متخصص هستند بداندازه کافی مطالعه میکنند و دیدی نیست ولی نظرات اصلاحی دیگری هم ممکنست در مجلس باشد چون معروف است که همه چیز را همه گان دانند. ممکن است لایحه ای که در مجلس شورای ملی مطرح میشود ضمن طرح آن در مجلس پیشنهادهای مفیدی داده شود بهمین جهت هم گفتند لوایح دوشوری باشد منتهی پیش بینی کرده اند و گفته اند که گاهی پیش میآید یک لوایحی فوریت دارد و واقعاً اگر بموقع خودش تصویب نشود اشکالاتی ایجاد میکند این نوع لوایح را دولت میتواند با یک فوریت یا احیاناً با دو فوریت تقدیم بکند بشرط اینکه جرایش را بگوید و فلسفه اش را بگوید و مجلس قانع بشود که واقعاً این فوریت لازم دارد. بنده از جناب آقای وزیر کشور مخصوصاً خواهش میکنم که اگر ممکن است فوریت را پس بگیرند و اگر ممکن نیست بنظر خودشان، بیایند توضیح بدهند البته همانظوری که جناب آقای منصور در دوسه جلسه قبل فرمودند و بنده بعنوان یک نماینده منفرد میتوانم اینجا تأیید بکنم همه نمایندگان مجلس با تصویب لوایح دولت در اسرع وقت موافقت و میخواهند که کارها هر چه زودتر تمام بشود و دست دولت هم باز بشود در نظراتی که دارند و در برنامه ای که دارند و نظر کلی است و اگر آقای وزیر کشور توضیحی بدهند که من قانع بشوم مخالفتم را پس میگیرم.

رئیس - آقای وزیر کشور بفرمائید.
وزیر کشور - بعد از فرمایش آقای صفی پور عرض میکنم.
رئیس - آقای صفی پور بفرمائید.
دکتر عاملی - آقای احمدی مخالفت نکردند توضیح خواستند.
صفی پور - بنده در کمیسیون عرایض هفته پیش پرونده این زمینها را مطالعه کردم و اینکه در اینجا بعنوان موافق صحبت میکنم برای اینستکه در اصل موضوع وارد هشتم یک کار عمرانی بسیار عالی تحت راهنمایی اعلیحضرت همانیونی شروع شده و بسدی ساخته میشود معمولاً در اینطور مواقع افرادی هستند که کم یا زیاد مقداری از منافعتشان بخاطر منی افتد خوشبختانه در رأس نگاه لوله کشی تهران یک شخص برجستهای هست (صحیح است) معتمدی - مهندس روحانی مرد شریفی است که ایشان تا آنجا که من دیده ام حق مطلب را ادا کرده اند و اقداماتی کرده اند که اینها متناسبی بحیثشان بر بند و تا حدودی قیمت اراضیشان پرداخت شده منتهی عده دیگری مانده اند هنوز معامله اینها بصورتی در نیامده است که رضایت بدهند و زمینها را در اختیار دولت بگذارند و دولت هم ناگزیر است که در آنجا برج مراقبت داشته باشد میخ کوبی کند و از این زمینها برای سد بهره برداری کند اینها آمده اند استاد گوی میکنند که باید این زمین هزاراً بقیمت پنج سال قبل که بازار زمین در تهران گرم بود پولش را در حدود متری ۲۰ تومان بمان بدهید و اینهم از خزانه ملت است و اگر بدون مطالعه و بدون اینکه این زمینها را قیمت بکنند که چقدر ارزش دارد هر کس آمد بانوصیه و تقاضا کسی که در رأس کار هست قبول کند و بپردازد دوزخ را دارد یکی ضرر عمومی است که بد مملکت میخورد و پولی نمیماند که این مؤسسه ای که امروز دارد سد میسازد فردا بتواند یک استخر هم درست بکند برای اینکه پول ملت از بین میرود و یکی هم ضرر خصوصی دارد آن وزیر باری رئیس که در رأس کار است بعداً تحت تعقیب قرار میگیرد و خواهی هم برای این کار ندارند. الان مشکل کار در این موضوع بخصوص اینستکه بعضی افراد مبلغ بیشتری از حد واقعی مطالبه میکنند بنده آنجا مذاکره کرده و صحبت کردم زمینیکه ارزشش متری یک تومان است الان از قرار متری ۱۵ یا ۲۰ تومان مطالبه میشود که

دولت بپردازد اگر بخواهند مطابق قوانین سابق عمل کنند احتیاج به ایجاد توافق هست. احتیاج بکارهائی است که باید بشود و بکار بزرگ مملکتی معطل میماند که دولت نمی تواند تمینات فروشندگان را بر آورده کند (صحیح است) و اگر بخواهد معطل نکند و خواسته باشد خودش عمل کند هزار پیرایه بهش می بندند که دولت جابر است میاید میگیرد می بندد و می برد و تنها بقضای رفته هم خوشحال بر میگیرد. بنده از دوست محترم جناب آقای احمدی تقاضا میکنم مخالفتشان را پس بگیرند این کاری است که مجلس باید انجام بدهد (یکی از نمایندگان) - مخالفتی ندارند توضیح خواستند) بنده حتی بایک فوریت مخالف بودم و معتقد بودم که این لایحه با دو فوریت باید در مجلس مطرح بشود.

رئیس - آقای وزیر کشور بفرمائید.

وزیر کشور - فرمایشات جناب آقای احمدی نماینده محترم بسیار منطقی و اصولی بود که مجلس جای بحث است و جای تفحص است و جای تفکر و بنابراین باصتی علی الاصول لوایح جریان عادی خودش را طی کند البته در خود آئین نامه پیش بینی شده که مواردی را که اقتضا دارد از تشریفات آنچه که میشود بکاهد برای اینکه مبادا باصل کار لطمه ای وارد بشود نظامنامه هم این پیش بینی را کرده است و دولت هم سعی میکند تا آنجا که لازم نباشد لایحه ای را با فوریت نیاورد کمالاتی که تاکنون تقدیم مجلس شده است تمام لوایح عادی بوده است و بصورت عادی تقدیم شده و صورت دوشواری خواهند داشت اما در این مورد همانطوریکه جناب آقای صفی پور نماینده محترم فرمودند موضوعی است که مبتلا به یک دسته زیادی از مردم است و باید هم مردم تکلیفشان را بدانند و هم دولت تکلیفش را بدانند. مدت هاست از سال ۱۳۳۷ تا بحال این موضوع مبتلا به هست و معطل مانده و دولت نتوانسته است که راه حل صحیحی پیدا کند بعد از مطالعات زیاد فنی و مشورت با کسانی که مطلع و بصیر بوده اند بعمل آمده فعلا این راه حلی که تقدیم مجلس شورای ملی شده است بنظر دولت رسیده است البته همانطوریکه مکرر در موقع تقدیم لوایح بعرض مجلس شورای ملی رسیده است هر گاه پیشنهاداتی برسد که بهتر نظر ما را تأمین بکند و عادلانه باشد با کمال میل دولت می پذیرد. راجع به لایحه تصور میکنم

اگر چنانچه خیلی از نظامنامه خارج نباشم یک فوریتی است و با تصویب یک فوریت یک شوری تلقی میشود که دومرتبه به کمیسیون نمیرود بنابراین نظر آقای احمدی در این مورد تأمین است چون در کمیسیون مطرح میشود و یکی یکی مواد در مجلس مطرح میشود و عقاید مختلف ابراز میشود و تصمیم میگیرند بنده میخواستم تقاضا بکنم که از نظر اینکه یک کار عمرانی بیش از این دچار وقفه نشود موافقت بفرمائید که بایک فوریت مطرح بشود که همانطوریکه عرض کردم تعیین تکلیف صاحبان اراضی و دولت و این کار عمرانی که جنبه بسیار مؤثر و مهمی دارد زودتر معلوم بشود (صحیح است).

رئیس - آقای صادق احمدی بفرمائید.

صادق احمدی - با توضیحاتی که جناب آقای وزیر کشور دادند و همچنین جناب آقای صفی پور بنده مخالفت خودم را پس میگیرم (احسن).

رئیس - بنا بر این به یک فوریت این لایحه رأی میگیریم خانها و آقایانیکه با فوریت لایحه موافقت قیام فرمائید (اکثر قیام کردند) تصویب شد به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۱۵- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع باعظای اعتبار جهت پرداخت مطالبات معوقه شرکتهای مختلف فرانسوی وانگلیسی و ارسال بمجلس سنا

رئیس - گزارش کمیسیون بودجه راجع به اجازه پرداخت مبلغ ۸۱۸۱۸۲۹۲۲ ریال بابت مطالبات معوقه شرکتهای مختلف فرانسوی وانگلیسی مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی کمیسیون بودجه در جلسه دوم بهمن ماه ۱۳۴۲ با حضور آقای برزگر معاون وزارت دارائی لایحه شماره ۴/۳۰۶۳۹-۲/۹۴ دولت راجع به اجازه پرداخت مبلغ ۸۱۸۱۸۲۹۲۲ ریال بابت مطالبات معوقه شرکتهای مختلف فرانسوی وانگلیسی که بشماره ۲۹ چاپ شده است مورد رسیدگی قرار داده و با اصلاحاتی بشرح زیر تصویب نمود اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی مینماید:

ماده واحده - وزارت دارائی اجازه داده میشود حداکثر اعتباری معادل هم ارز ۸۱۸۱۸۲۹۲۲ ریال بابت مطالبات معوقه و تا پایان سال جاری شرکتهای مختلف

فرانسوی و انگلیسی که برای تهیه مصالح ساختمانها و تاسیسات ارتش مربوط به برنامه فیربال و تأسیس کارخانه فشنگ سازی برای ارتش و تحویل ریل و آلکس و ترانس راه آهن دولتی ایران و اجرای طرح کارخانه کود شیمیائی شیراز و لوله کشی گاز گچساران که قراردادهائی با سازمانهای مربوطه منعقد نموده اند تخصیص و پرداخت نماید.

مخبر کمیسیون بودجه - مهندس عبدالله والا **رئیس** - آقای دکتر الموتی بعنوان مخالف در این لایحه ثبت نام کرده اید بفرمائید.

دکتر الموتی - بنده با لایحه ای که قرائت شد اینجا از این نظر مخالف هستم که وقتی امروز میخواهم بلا بدهای رأی بدهم ۸۱ میلیون تومان از پول ملت ایران بچند مؤسسه داده بشود در درجه اول میخواهم روشن شوم که این بابت چه کارهائی بوده البته در یک مملکت در حال توسعه مملکتی که میخواهد صنایعش را توسعه بدهد شاید احتیاج بود و این قبیل احتیاجات داشته باشند اکثر ممالک از این وامها و از این اعتبارات استفاده می کنند ولی نکاتی از نظر من تار یک است که من خواهم میکنم آقای معاون وزارت دارائی و آقای معاون وزارت جنگ و آقای مخبر کمیسیون بودجه توضیح بدهند آن نکات این است: یکی از موارد مربوط به توسعه اینیه مورد نیاز ارتش است بنده نمیدانم که آیا این لایحه در این ماده ای که ما تصویب میکنیم با آن بناهائی که عده ای از افسران ارتش ساختند و معاکم شدند و محکوم شدند هیچگونه ارتباطی دارد یا ندارد؟ بنده نمیدانم اگر حقیقتاً ارتباط داشته باشد وعده ای از سران ارتش در این کار سوء استفاده کرده باشند و معاکم هم غده باشند برای شخص بنده مشکل است در این مورد سهولت رأی بدهم چیزی که خود دستگاهها معتقدند که در اینکار خدای نکرده سوء استفاده شده چطور میشود با آن رأی داد؟ یکی دیگر موضوع ریل و ترانس راه آهن است. چند سال پیش بنده با دم میاید یک وقتی دولت هوچئی در مملکت ما سر کار آمده بود و شروع کرده بود خرابکاری و وزیر عدلیه اش از خودش خرابکاری در رأس وزارت عدلیه گذاشته بود (احمدی) اسم اشخاص را نمیرسد، چرا اسم اشخاص را میرسد در مجلس نباید کسی اهانت بشود) بهر حال آقای صادق احمدی این اهانت نیست، در همان

شرایط، همان وزیر عدلیه از پشت برادری مملکت میگفت که این ترانس هائیکه خریده شده است تبدیل بخاک شده است و ذهن مردم را مشوب میکردند در حالیکه هیچگونه اطلاعاتی ندارند و تصور میکنم دستگاههای مملکتی ما آنقدر غافل باشند که بروند یک کارخانه ترانس بخزند و بیاورند اینجا و آن ترانسها خراب بشود و اینکه احیاناً کارخانه مفیدی نباشد از جمله نکاتی که برای من تار یک است یکی هم این نکته است. موضوع دیگر موضوع کارخانه کود شیمیائی است برای اینکه آن دولت قبل آقای صادق احمدی هم بدانند تاجه اندازه هوچی گری میکرد و کارهای مملکت را را که کرده بود، در سفری که بنده اخیراً بشیراز رفتم آنجا آماری میدادند که این کارخانه کود شیمیائی شیراز دو سال و اندی متوقف مانده بود و اگر این کارخانه بموقع بکار می افتاد روزی ۸۰ هزار تومان تنهاری می بود که میتوانستند از این محل گاز بفروشند از روزی ۸۰ هزار تومان حساب بفرمائید ظرف دو سال چقدر بخزانة مملکت زیان رسیده است. اگر یک قرارداد با یک خارجی بستند و دولت ایران امضاء کرده است امروز اول بناستی امضاء بکنیم ولی اگر کردیم از نظر دولت و ملت ایران محترم است باید تعهدش را انجام بدهد نه اینکه بخواست اشخاص باشد که یک وزیر امضاء بکند یک وزیر هم تقض بکند یک وزیر تعهدی بکند و وزیر بعدی اجرا نکند اول بررسی دقیق و صحیح بکنند و وقتی قرارداد امضاء شد باید با کمال دقت عمل بشود تعهدات هم انجام بشود نکته دیگری که باز از نظر بنده تار یک است این است که بنده می بینم طبق اصل ۲۵ قانون اساسی استقرار دولتی بزر عنوان که باشد خواه از داخله خواه از خارجه باید با اطلاع و تصویب مجلس شورای ملی باشد، حالا بنده نمیدانم دولت باین پرداختها جنبه وام میدهد جنبه قرضه میدهد یا جنبه اعتبار؟ اگر جنبه وام و اعتبار بدهد از نظر حقوقی چطور میشود با این اصل صریح قانون اساسی تطبیق کرد؟ بنا بر این بنده از جناب آقای معاون وزارت دارائی و جناب آقای معاون وزارت جنگ خواهش میکنم در این مورد توضیحاتی بفرمایند و انشاء الله توضیحات آقایان بنده راقانع خواهد کرد (احسن - صحیح است)

رئیس - آقای مهندس والا مخبر کمیسیون بودجه بفرمائید.

مخبر کمیسیون بودجه - وظیفه مخبر کمیسیون بودجه بنظر بنده خیلی مشکل است و اسم مخبر کمیسیون بودجه را اگر بگذارند و کیل الدوله بنظر بنده بد نباشد برای اینکه با بد نسبت بلکه اعتراضات که از طرف همکاران محترم میشود توضیح بدهد ممکن است در بعضی مواقع این توضیحات هم کافی نباشد. بعرض نمایندگان محترم میرسانم همانطوریکه ملاحظه فرمودید این مسائل در کمیسیون بودجه مورد توجه قرار گرفت و تغییری که در کمیسیون بودجه داده شد از این جهت بود که ما وارد جزئیات مطلب نشدیم و بدولت از نظر تعهداتی که نسبت بخارج داشت و قراردادهایی که امضاء کرده بودیم اعتباری دادیم این وجهها من الوجوه در اینجا صحبت این نیست که فلان قرار داد را مجلس رویش صحه گذاشته یا صحه نگذاشته است این مسائل و این موارد در زمان فترت صورت گرفته است دولت تعهداتی کرده است در موقع خودش و این از نظر کمیسیون بودجه لازم بود که اگر ما تعهدی نسبت بیک شرکت یا دولت خارجی داریم انجام بدهیم. بنده تمنی میکنم (مصطفوی نائینی) موافقت مجلس موافقت ضمنی با آن قراردادها تلقی نمیشود البته بنده خیلی خوشوقت میشوم که در این موارد بررسی کافی و وافعی بعمل بیاید که در واقع هیچگونه ابهامی و هیچگونه تردیدی در این جور مسائل پیش نیاید در اینجا ماده واحده بصورت کلی تقدیم شده، یعنی همانطوریکه دولت آورده ولی اگر توضیحات ضمیمه موجود بفرمائید ملاحظه میکنند که این تنها مربوط بیک مطلب خاصی نیست. در اینجا یک قسمتش مربوطه بشرکتها و مهندسین مشاور است که کارهای ساختمانی و تأسیساتی را در ارتش انجام میدهند یک قسمتش بابت خرید و تعهداتی است که از نظر خرید ریل و تراورس بوده، قسمت دیگرش مربوط به تعهداتی بود که از نظر کارخانه کود شیمیائی و پتروشیمی بوده و در هر مورد بنوبه خودش توضیح داده شده و بنده تصور میکنم اگر اجازه بفرمائید آقایان معاونین و زارتخانه‌های مسئول که در اینجا تشریف دارند توضیحاتی بدهند از بیانات بنده رساتر باشد و بعدا اگر مطلبی در اینجا تازیك مانده باشد بعدا بعرض نمایندگان محترم میرسانم.

رئیس - آقای معاون وزارت دارائی

برزگر (معاون وزارت دارائی) - عرض کنم که این بدهی‌هاییکه ما پیدا کرده ایم بر اساس قرارداد هائی بود که از چند سال قبل بین وزارتخانه‌ها و مؤسسات خارجی منعقد شده است و اینها مبتنی بر مجوز سابقه است و بدون اجازه نموده منتهی پرداخت تعهدات مامدنی بتأخیر افتاده و باین جهت احتیاج پیدا شد که ما اخیراً از مجلس اجازه اعتبار بخواهیم در بودجه‌های گذشته مبالغیکه پیش بینی شده بود کافی برای کلیه بدهی ما نبود حتی این مبلغ هم کافی برای پرداخت بدهی‌های ما نیست بطوریکه در کمیسیون هم حضور آقایان عرض شد در لایحه هم شاید ملاحظه فرموده باشید قسمتی از بدهی‌های گذشته ما باز هم باقی مانده است و چون موافقت کردند با ما که بماند سال آینده گذاشتیم سال آینده قسمتی را ضمن این اعتبار منظور کردیم و قسمتی را که بابت تعهدات تا آخر سال، جمعش در حدود هشتصد و ده میلیون ریال بوده است و قرارداد جدیدی در کار نبوده است که در سال‌های اخیر با در دوره فترت منعقد شده باشد. معذرت می‌خواهم جناب آقای والا این توضیح را عرض میکنم که این قراردادها مربوط بدوران فترت نیست مربوط بسال‌های قبل است و اجازه هم داشته‌اند وزارت جنگ اجازه داشته اکنون هم تیمسار معاون وزارت جنگ توضیح خواهند داد که با اجازه این قراردادها را منعقد کرده‌اند و ما هم فعلاً اجازه پرداخت و اعتبارش را از مجلس خواسته ایم و تیمسار شکیبی راجع بقراردادها توضیحی عرض خواهند کرد.

رئیس - آقای مهندس بهبودی موافقت.

مهندس بهبودی - مخالفم.

رئیس - آقای دکتر رهنوردی.

دکتر رهنوردی - مخالفم.

رئیس - آقای پروین.

فضل‌الله پروین - مخالفم.

رئیس - آقای دکتر یگانه.

دکتر یگانه - موافقم.

رئیس - بفرمائید.

دکتر یگانه - بمناسبت طرح گزارش کمیسیون بودجه راجع به پرداخت در حدود هشتصد میلیون ریال مطالبات شرکت‌های مختلف خارجی خواستم باستحضار برسانم

که این گزارش کمیسیون بودجه شاید از دوسه جهت قابل این باشد که توضیحاتی باستحضار نمایندگان محترم برسانم یکی از نظر مسائل قضائی و حقوقی اش بود که جناب آقای دکتر الموتی همکار محترم بنده اشاره فرمودند که مطابق قانون اساسی استقرار دولت باید با تصویب مجلس باشد این باب جنبه حقوقی داشت مسئله دومی که مطرح فرمودند گفتند اگر خدای نکرده در اجرای این قراردادها نظوری که باید و شاید، قوانین موضوعه رعایت نشده باشد در حقیقت تصویب مجلس تصویب و تصدیق عملیاتی است که احتمالاً ممکن است خلاف باشد، تلقی بشود، خواستم عرض کنم در این دو قسمت کمیسیون بودجه با نهایت دقت رسیدگی کرد و اشکالی در این ندیده است و اگر ملاحظه بفرمائید لایحه‌ای که از طرف دولت بمجلس داده شده بود عبارات و مضامین دیگری است و گزارشی که کمیسیون بودجه داده بود بمضمون و بجزئی دیگر است عرض کنم این قراردادها همانطوریکه جناب آقای برزگر فرمودند و همینطور جناب آقای مهندس والا بر اساس اجازه‌ای بوده است که وزارتخانه‌های مربوطه داشته‌اند و اجازه انعقاد قرارداد با این شرکت‌های خارجی بوده است البته اینها به اختلافاتی در محاسبه بین دولت ایران و شرکت‌های خارجی بود و دولت مجبور شده یک هیاتی، یک کمیونی را بفرستد به خارج که با این اختلاف حساب و مطالبات رسیدگی بکنند. این هیئت به ریاست آقای دکتر اهری آنجا رفتند و بتمام این مطالبات رسیدگی کردند و مطابق گزارشی که دولت بمجلس داده و نوشته است که این پروتکل مورد تأیید دولت است و میزان مطالبات اینقدر است که البته این يك گزارش رسمی است که دولت به مجلس میدهد و از نظر کمیسیون بودجه مادام که خلافت ثابت نشده معتبر است بنابر این ما میزان بدهی دولت را پذیرفتیم بنهه عین مقدمه لایحه دولت را فرات می‌کنم بارسیدگی‌هایی که بعمل آمده پروتکل مزبور مورد تأیید دولت میباشد بنابر این هیئت محترم دولت به این محاسبات رسیدگی کردند و در حدود هشتصد میلیون ریال بدهی خودشان را تشخیص دادند این بدهی از دو نظر ناشی میشود اقساط عقب افتاده‌ای است که ماسفته در دست مقاطعه‌کاران خارجی داشتیم و از دو سال پیش قرار بود دولت بپردازد و چون درآمد شاید کافی نبوده در آن زمان با موافقتی که با خود بیمانکار خارجی کردند تمديد کردند

و اینك موعده آن بوده که بپردازند و چون در آن سالها در بودجه دولت پیش بینی نشده بود بصورت اصلاح بودجه و تحصیل اعتبار اضافی لایحه آن را بمجلس دادند البته اگر خدای نکرده در خرج يك اعتباری که ما بدولت میدهیم سوء جریانی باشد بهیچ وجه این عمل مجلس سرپوشی بوی عمل خلاف هیچکس نمیکند ما هم در کمیسیون بودجه لایحه دولت را تغییر دادیم لایحه دولت این بود که مطالبات شرکت‌های خارجی هشتصد میلیون ریال است و باید پرداخت بشود ما نوستم جدا کتر اعتباری در اختیار وزارت دارائی می‌گذاریم که به مطالبات آن شرکت‌ها برسد و جدا کتر تا این میزان بپردازند اگر مطالبات کمتر است کمتر باید بپردازند و بهر صورت بیش از این نیست. آقایان و خانها هم استحضار دارند که برای هر خرجی که از خزانه دولت میشود يك اعتباری که بدستگاه مجریه میدهیم اینطور نیست که بمحض تصویب مجلس این اعتبار بهر صورت تیکه خرج میشود حساب و کتابی در بین نباشد خود اداره کل تطبیق اسناد و بعد در بیان محاسبات بعد لایحه تفریح بودجه که بمجلس داده میشود باید اسناد تمام این پرداخت‌ها ضمیمه باشد و البته اگر اینطور که جناب آقای دکتر الموتی فرمودند ممکن است در یکی از موارد رسیدگی پیرونده این باشد این هیچ تناقضی با این ندارد ما صحه‌ای روی هیچ عملی نگذاشتیم فقط اعتباری را تخصیص دادیم برای این کار که اگر دولت مقروض است بدهد اگر مقروض نیست هیئت دولت است که باید رسیدگی کند ما که حساب و کتاب چهار وزارتخانه را در اینجا نداریم راجع به استقرار خواستم عرض کنم که این استقرار خارجی نیست فرض بفرمائید عهدنامه‌ها و مقابله نامه‌ها و قراردادهای بین المللی البته باید به تصویب مجلس برسد ولی معاملات دولت با يك کمپانی خارجی عهدنامه و قرارداد نیست اگر دولت بیک وزارتخانه‌ای برای دستگاه خودش چند آسانسور بخواهد بخرد این قرارداد با دولت خارجی محسوب نمیشود این يك معامله‌ای است که دولت همیشه اختیار دارد انجام بدهد آنچه لازم بود مجوزش کسب میشود از سالهای قبل اجازه اعتباری برای انعقاد این قراردادها بود و این اعتبارات گرفته شده و بسا در بودجه وزارت جنگ به صورت منظور شده بود در بودجه وزارت جنگ يك اعتباری برای ساختمانهایش

بینی شده این اعتبارها به تصویب مجلس رسیده و بعد وزارت جنگ با شرکت فیربال یا هر مؤسسه خارجی قراردادی بسته و این وجوه را پرداخته بنا بر این با تمام رسیدگی‌ها نیکه در کمیسیون بوجه شد و با ملاحظه متن اساسی که دولت نوشته که من به مطالبات رسیدم تشخیص دادم که اینقدر است این لایحه به تصویب رسید قسمتی از این وجوه که باید پرداخت بشود هر سال در بودجه کل کشور منظور شده منتهی در بودجه ۴۱ و ۴۲ به جهانی این اقساط و این سررسیدها شاید بعلت اینکه در آمد کافی نبوده بیش بینی نشده و امسال بصورت اصلاح بودجه آوردند که تصویب بشود پرداخت بشود و تمام این مطالبات را دولت رسیدگی مفصلی کرده و بازم مورد رسیدگی مجلس محترم شورای ملی هست مورد رسیدگی دیوان محاسبات هست لایحه تفریغ بودجه هم تقدیم میشود که البته بعد از عرایض بنده و فرمایشات معاون محترم وزارت جنگ آقایانیکه ممکن است بعنوان مخالف صحبت فرمایند اگر توضیحات دیگری چه از نظر مالی وجه از نظر قضائی لازم بود با کمال میل ناستحضاران میرسانم (احسن - احسن)

رئیس - تیمسار شکیبی فرمائید

تیمسار شکیبی (معاون وزارت جنگ) - بطوری که آقایان نمایندگان محترم خودشان توضیحاتی دادند تقریباً قسمتی از مطالبی که بنده باید بعرض برسانم فرمودند و کمکی به بنده فرمودند که بسیار متشکرم توضیحات کافی خیلی خیلی زیاد و مشروح در کمیسیون‌های مربوطه داده شده و آقایانیکه در کمیسیونها تشریف داشتند باین مفتی‌ها قانع نشدند که این لایحه به جلسه علنی بیاید بنا بر این نمایندگان دولت زورشان را زیاد زدند تا ثابت کردند که این بحق است و باید بمجلس بیاید (دکتر حکیم شوشتری - تیمسار آن کلمه مفتی‌ها را اصلاح کنید بفرمائید باین ساد گویا چشم باین ساد گویا عرض میشود موضوع فیربال این است يك شرکتی درست شد که يك وامی که از دولت فرانسه بایران داده میشود مشاورین آن بعهده آن گذاشته شده بود که يك ساختمانهایی برای ارتش تأسیس کند این ساختمانها طبق قرارداد مینینی است که بانظر وزارت جنگ در هر نقطه از کشور که تأسیس میشود او باید نظارت کند البته يك حقی هم خواهد داشت که يك

که در ارتش میشود سروصدادار است فوراً در روزنامهها درج میشود هیچ ابائی هم نیست خطی در هر مقامی بوده تعقیب میشود مگر در دستورات و نصاب و امریه‌هایی که اعلیحضرت همایونی فرموده اند خطی در هر درجه و مقامی که باشد هر کس که باشد تعقیب میشود. منتهی در ارتش شدتش بیشتر است بهمین دلیل که در محاکمات نظامی تعقیب می‌کنند که خیلی شدیدتر و سریع‌تر عمل میشود بنا بر این باید عرض کنم که خط و خطا منحصر بارتش نبوده که هیچ می‌توانم ادعا کنم که ارتش با انضباط‌های سختی که دارد با سلسله مراتبی که همه مراقب همدیگر هستند این خط و خطا در يك حد قابلی است فقط بدلیل این عرض میشود که سروصدا دارد و آن توفعی را که بزرگ ارتشداران دارند از نظامیان نسبت به سایرین بیشتر است بنا بر این وزارت جنگ انتظار ندارد که توجه بکنند باین موضوع که آیا این خط و خطا موجب شده که مطالباتی که شرکت فیربال برای خرید لوازمی داشته باشد بگویند چون در خط و خطا هستند نبردازند و ما حیثیت و آبرویمان در مقابل سفته‌هایی که وزارت دارائی و دولت داده اند برود پیش خارجی‌ها که ما يك کار داخلی راه داریم ریشه کن میکنیم و این ارتباطی بدولت فرانسه ندارد بنده خیال می‌کنم با این توضیحاتی که بعرض رسید جناب آقای دکتر الموتی را قانع کرده باشم که نظامیان خط و خطایشان بسیار کم بوده و اگر هم بوده مربوط بداخله است و هیچ ارتباطی با این قرارداد و این سفته‌ها و بدهی مسلم دولت ندارد و اگر توضیحات دیگری هم لازم باشد قرارداد و پروتکل‌های این موضوع اینجا هست هر کدام را آقایان برای اطلاع بیشتر لازم داشته باشند ممکن است مطالعه فرمایند چنانکه بمخبرین محترم کمیسیونها هم تقدیم شد و آقایان کاملاً مطالعه کردند (دکتر الموتی - بنده قانع شدم چون مربوط به سالهای ۳۳ و گذشته است)

رئیس - آقای مهندس بهبودی فرمایشی دارید بفرمائید

مهندس ناهر بهبودی - همانطور که معاون محترم وزارت جنگ فرمودند دولت خریدهایی کرده منتهی این خریدها با قسط بوده و برای این خریدها سفته‌هایی داده شده و باید این سفته‌ها را دولت در بودجه خودش بسازد

کرده باشد در سر رسید و پرداخت بکنند بنده از معاون محترم وزارت دارائی سؤال می‌کنم اگر در بودجه بوده چرا در موقع پرداخت نکردند و در ثانی به سر رسید که رسیده تکلیف و اخواست این سفته‌ها چه شده آیا و اخواست شده و آبروی مملکت را از دست دادید یا اینکه نه قبل از اینکه و اخواست بشود رفته اید و تمدید کردید و این لایحه را آوردید اینجا این را که بنده اینجا عرض میکنم برای مصیبتی بود که در راه آهن داشتیم و مرکز کمپانی‌ها مینوشتند و پروتست میکردند و بمرحله و اخواست هم میرسید و مطلبی که میخواستیم جناب آقای دکتر یگانه توجه بفرمایند این است که این مؤسسات دولتی که برخلاف شرکت‌های خصوصی میروند اعتباری میگیرند این اعتبار اعتبار ملت ایران است اگر سفته راه آهن دولتی ایران و سفته شرکت واحد اتوبوسرانی و اخواست و پروتست شد آبروی ملت ایران از بین رفته است این را بحساب این نگذارید که بتوانند بروند اعتباری از کارخانه‌های خصوصی بگیرند و لوازمی بخرند مطلبی را که بنده میخواستیم شما روشن بفرمائید حق این بود که مبلغی را که قید کردید ۸۱۰ میلیون ریال بتفکیک ذکر میکردید که هر کدام برای چیست برای ارتش چه مبلغ است و برای فیربال چی هست و آنوقت این را با قانون خاص راه آهن چطور تطبیق دادید جنابعالی بهتر از بنده اطلاع دارید که راه آهن قانون خاص دارد از بودجه خودش خرید می‌کند و بدهی خودش را از درآمد خودش باید بپردازد صدوق دولت نمیتواند بپرداختهای راه آهن را پرداخت بکند مگر اینکه بصورت وام براه آهن بدهد و بعد هم راه آهن واریز بکند چون راه آهن با آئین نامه خاص خودش خرید می‌کند و بعد هم واریز میکند این را بنده متشکر می‌شدم توضیح بیشتری میفرمودند که وام راه آهن را چه جور می‌خواهد وزارت دارائی پرداخت کند

رئیس - آقای بزرگبرفرمائید

معاون وزارت دارائی - جناب آقای دکتر یگانه توضیح بیشتری فرمودند راجع به این قسط بندی و موافقتی که بوسیله آقای دکتر اهری باین مؤسسات ابسته بعمل آمده البته اگر ما بدهی‌ها بایمان را بموقع پرداخت میکردیم احتیاجی نبود که ما بفرستیم با نجا و مذاکره کنند هم رسیدگی کنند و هم قرار تنسیب بگذارند چون بموقع پرداخت

نشده بود از طرف مؤسسات هم تذکر و مطالبه شد تذکره و مطالبه کرده اند در نتیجه ما با آنها مذاکره کردیم فراری گذاشتیم که با قسمت از بدهی های خودمان را که از سالهای قبل مانده بود امسال بپردازیم و قسمتی هم برای سال آینده بدهی های تا آخر سال خودمان را هم بپردازیم (یکی از نمایندگان - پس و احوال است نشده) این جریان این قسط بندی و قراری است که با آنها داریم و جناب آقای دکتر یگانه به تفصیل فرمودند موضوع راه آهنی که فرمودید صحیح است دولت باین نتیجه رسید که راه آهن امسال نمیتواند از درآمد خودش بدهی های خودش را بدهد و مؤسسه راه آهن هم يك مؤسسه دولتی است و بالاخره يك مؤسسه آزاد ملی نیست که ما خودمان را کنار بگیریم و دخالت در راه آهن نکنیم با بگوئیم بدولت مربوط نیست بودجه آنها يك بودجه ای است که صحیح است که بد مجلس نمی آید ولی بودجه ای است که در دولت تصویب می شود دولت وقتی متوجه شد که در آمد راه آهن کافی نیست برای پرداخت بدهی های ناچار شد که قبول بکند که از محل درآمد عمومی بدهی های گذشته راه آهن تا آخر امسال را بپردازد و البته بدون اجازه نمیشد باین مناسبت از مجلس تقاضای اجازه شده در لایحه ای که تقدیم شد به تفکیک اینها قلمداد شده منتهی در کمیسیون بودجه جزء جزء رسیدگی شد و آقایان چند روز وقت صرف فرمودند معاون وزارت راه و بنده و تیمسار معاون وزارت جنگ توضیحات کافی حضورشان عرض کردیم بالاخره اینطور مصلحت دانستند که بصورت اعتباری این لایحه اصلاح بشود باز هم موکول بنظر آقایان است اگر بجزء لازم باشد ممکن است در کمیسیون بودجه مجدد رسیدگی بشود هر طور صلاح دانستند عمل بشود ولی ما در خود لایحه توضیح دادیم و بد تفکیک معین کردیم جناب آقای مهندس بهودی اگر ملاحظه نکردند ممکن است ملاحظه بفرمائید.

رئیس - آقای مهندس والا بفرمائید.

مخبر کمیسیون بودجه - همانطور که عرض نمایندگان محترم رسید قراردادهایی که مبنای انجام این تعهدات برای دولت ایران است همه در سالهای گذشته مجوز قانونی خودشان را بدست آورده اند برای توضیح بیشتر عرض میرسانم که قرارداد مربوط به فرانسویها از تاریخ ۲۱/۱/۳۳ طی تصویب نامه ۷۱۶ از محل فروش عرضه

میگیریم خانمها و آقایان بیکه موافقت قیام بفرمائید اکثر برخاستند تصویب شد ماده واحده قرائت میشود (شرح زیر خوانده شد)

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حداکثر اعتباری معادل هم ارز ۸۱۸۱۸۲۹۲۲ ریال بابت مطالبات معوقه تا پایان سال جاری شرکتهای مختلف فرانسوی و انگلیسی که برای تهیه مصالح ساختمانی و تأسیسات ارتش مربوط به برنامه فیربال و تأسیس کارخانه فشنگ سازی برای ارتش و تحویل ریل و اکلیم و ترانس راه آهن دولتی ایران و اجرای طرح کارخانه کود شیمیائی شیراز و لوله کشی گاز گچساران که قراردادهایی با سازمان های مربوطه منعقد نموده اند تخصیص و پرداخت نماید.

رئیس - ماده واحده مطرح است راجع بماده واحده بفرمائید آقای پروین.

فضل الله پروین - با اجازه مقام ریاست آقایان محترم مختصراً بعرض میرسانم این لایحه که ۸۱ میلیون تومان است و اکنون گزارش آن از کمیسیون رسیده و طرح میشود بهمان اندازه که مهم است بعقیده بنده ابهام دارد و مبهم و تاریک است و منهنم اگر اجازه بفرمائید بعرض میرسانم که روشن تر شود البته مورد تأیید و تصویب واقع میشود اول نوشته شده که ۸۱ میلیون مطالبات معوقه این يك ابهام است که مطالبات معوقه چه بوده و چه طور است و چه جور است که آقایان توضیح دادند و امیدوارم با صورت ریزی که جناب آقای مهندس والا فرمودند خوانده بشود این ابهام ممکن است تا يك حدی مرتفع بشود دیگر اینکه اینجا نوشته شده است که شرکتهای مختلط انگلیسی و فرانسوی ، ما يك مبلغ هنگفتی را تصویب میکنیم که بشرکتهای مختلط فرانسوی و انگلیسی داده شود این لغت مختلط اگر در بعضی جاها اطلاق شود بجای خود اما برای مبلغ هنگفتی که يك عده شرکتهائی میخواهیم بدهیم جمله شرکتهای مختلط صحیح نیست بعقیده بنده باید توضیح داده شود که شرکتهای فلان و فلان و کدامشان انگلیسی و کدامشان فرانسوی هستند این روشن تر میشود و برای تصویب لایحه ذهن ما بهتر پی میرسد و بدقت و صحت رأی خواهیم داد دیگر اینکه يك چیزی در لایحه چاپ شده است و بنظر بنده خیلی مهم است آن این است که نوشته شده است که این مبلغ قسمتی از آن برای مصالح

فضل الله پروین - بنده بیاناتی داشتم که در حقیقت مکمل بیانات جناب آقای المصطفی بود حالا برای اینکه زودتر کار بگذرد بنده اجازه میخواهم که نظرات خودم را در هنگامی که اصل ماده طرح میشود عرض کنم.

رئیس - بنا بر این بکفایت مذاکرات رأی میگیریم خانمها و آقایان بیکه موافقت قیام بفرمائید اکثر برخاستند تصویب شد بود در شور ماده واحده رأی

ساختمان و تأسیسات ارتش و این هم يك ابهامی است برای اینکه این مبلغ را اطلاق کرده اند که فقط برای مصالح ساختمان است نه خود ساختمان در صورتیکه ساختمانی نیست یا نبوده است یا ساختمانش اسم برده نشده است تهیه مصالح ساختمان مثل این است که این مبلغ را بدهیم برای خرید آجر و آهک و فرض بفرمائید سایر لوازماتی که برای ساختمان لازم است کذا اینها را بخریم و بریزیم آنجا این جمله را وقتی که عیناً در يك قانونی تصویب میکنیم آنوقت اطلاق میشود باینکه ساختمانی در کار نیست فقط اطلاق میشود بمصالح ساختمان و بنده استدعا میکنم این عبارت لافاقل کاملاً فصیح شود چون مصالح ساختمان اینجا مورد ندارد دیگر نوشته است مربوط به فیربال بنده با اینکه بفهم لغت خارجی هم آشنا هستم خیال کرده ام این يك لغتی است که باید در دیکسیون غشش بگردم گردیدم پیدا نکردم آنوقت نفهمیدم چیست آنجا از سایر رفقا هم پرسیدم آنها جواب دادند که ما نمیدانیم چیست می چیز را که نمیدانیم چیست چطور میخواهیم يك پولی بدهیم (مهندس والا شتر کتی است شرکت فیربال است) پس لازم بود که بنویسند شرکت فیربال والا خود فیربال چیزی نیست که ما بگردیم پیدا کنیم نه در دیکسیون بود ندر ذهن رفقای من بود تقاضا میکنم لافاقل اشاره ای اینجا بشود که فیربال يك شرکتی است ، پنجم تحویل ریل و اکلیم این لغت را هم در دیکسیون پیدا نکردم زیرا که فنی بود بنده تقاضا میکنم که این تصحیح بشود که ریل را اگر چه خارجی است ولی زیاد استعمال شده است ولی اکلیم را بفرمائید چیست اینجا در چاپ نوشته شده است اینها برای (ایرانی) است در حالی که منظور ایران است و بقین دارم این هم اشتباه چاپی است و دیگر اینکه این تأسیسات با این مبلغ در اینجا تقسیم شده است بقسمتهای زیاد و مختلف یکی در شمال یکی در جنوب یکی فنی یکی غیر فنی یکی ساختمان یکی لوله کشی گچساران و یکی هم بترو شیمی که اینها هر کدام از يك طرف هر کدام يك جور ما میخواهیم ۸۱ میلیون تومان تصویب کنیم شرکتهای مربوط را هم نمیفهمیم که هر کدام در کجا هستند یکی اینطرف یکی آنطرف یکی فنی یکی غیر فنی این خوب بود این عبارت توضیحاتی داده میشد که بفهمیم چطور است و مال کجا و مال چی است تا اینکه با ذهن روشنتری رأی بدهیم بنده عقیده ام اینست که ما که اینجا

نشسته‌ایم و اینجا آمده ایم تمام ملت ما را نگاه میکند و در خارج میگویند شمارفتید اینجا نشسته‌اید بر خاستید و چیزی را خدای نخواسته ندانسته تصویب کردید اینک بنده مصدع میشوم برای این است که ما بتوانیم بفهمیم و واقف بشویم البته با جریانات همه طور موافقت داریم این گونه خرجهای این گونه تفصیلات این گونه ساختمانها این گونه ترفیقات برای کشور ما حتماً لازم است اما اینهمه خرجهای پیاپی و ناسامانیهام فقط برای این است که از اول بسیار وقت نشده است بنده بسیار خرسندم که در مجلس کنونی هر يك از افراد هر يك از آقایان را می بینم که هیچ کاری ندارند جز اینکه کاملاً بر رسی بکنند به مطلب و واقف بشوند آنگاه رأی بدهند و بنده یکی از آن افرادی هستم که تا وقتی که صریحاً چیزی را نفهمم کور کوزانه نه میتوانم بلند شوم و بنشینم و بعدا اگر از من پرسند که چه بوده توانم توضیح بدهم اینکه وقت آقایان محترم را میگیرم برای این است که بدانیم چیست و چگونه است و دیگر اینجا نوشته اند قراردادها با سازمانهای مربوط کدام سازمان خود لغت سازمان مربوطه که هویت قانونی ندارد و شخصیت ندارد سازمان مربوطه بنده در این شهر وقتی میروم میگردم نام اغلب و تمام مؤسسات را هم میدانم اما جایی را نمیشناسم که سازمان مربوطه اسمش باشد (خنده نمایندگان) بنده در بودجه‌ای که دولت میآورد و سازمانهای مرکز و سازمانهای کشوری را یکی یکی نگاه میکنم بنده وزیر تخریفات یک سازمانی یک تشکیلاتی ندیده‌ام که هویت آن سازمان مربوطه باشد ۸۱ میلیون تومان میخواهد بدهد اگر از من پرسند که آقایان چیست کجا بود آخر آدرس او را چطور بدهیم هویتش را از کجا پیدا کنیم (خنده نمایندگان) سازمان مربوطه اسم سازمان و اداره و نگاه مستقل با اداره‌ای است آیا سازمان مربوطه هویتی دارد؟ چطور ۸۱ میلیون تومان بدهد به سازمان مربوطه یا اینکه فقط فرض کنید که مربوط میشود و ما پیدایش نمیکنیم بسیار خوب لااقل ۸۱ میلیون تومان از ما نگیرد یک مبلغ کوچکی اگر بشود می‌گفتم سازمان مربوطه بدهد اینهم یک ابهام و صورت روشنی ندارد بنده نمایانم چطور باید باینها رأی داد، آقایان محترم هم اگر بهتر میدانند بفرمایند و اگر مثل بنده هم نمیدانند دیگر چه عرض کنم لابد رسیدگی کنید و

بدانید و بنده هم حالی کنید آنوقت بنده کماز اطاعت رادارم. (آفرین - احسنت)

رئیس - آقای مهندس والا.

مخیر کمیسیون بودجه - بنده تصور میکنم وظیفه جناب آقای منشی را بنده باید انجام بدهم اگر اجازه بفرمائید این گزارش را بخوانم بفرمائید چون این يك قدری مفصل است بنده قبلاً عرایضی در جواب جناب آقای پروین عرض کنم بشرط اینکه توجه داشته باشند. اولاً جناب آقای پروین واقعاً نهایت تبریک و تهنیت به این مجلس است که حتی نسبت به کلمات و جملات و اعداد نهایت مراقبت و دقت را مبذول داشته و خواهند داشت اگر جناب عالی فرموده بودید در سازمانهای مربوطه کلمه های تأیید را برداریم بنظر بنده قابل توجه بود. سازمان مربوطه که اسم خاصی نیست سازمان يك لغت فارسی است و چیزی در اصطلاح منطبق و فلسفه گفته میشود بنام سفسطه یا مغالطه، این مطلب که میگویند فرض کنید عکس يك گاوی را میکشند میگویند این عکس چیست؟ جواب میگوید عکس يك گاو میگویند از شیر بگیر، خوب عکس گاو که شیر نمیدهد خود گاو است که شیر میدهد. این سازمانهای مربوطه يك سازمان خاصی نیست چون مربوط بخند سازمان مختلف مملکتی است و درباره این سازمانها تعهد کردند این بود که در این جا نوشته شده سازمانهای مربوطه میفرمائید لغتش را عوض کنند بسیار خوب و الا سازمانهای مربوطه که لغت خاصی نیست.

فضل الله پروین - بنده در لایحه دیدم که نوشته اند سازمان مربوطه و بنده تحقیق کردم سازمان مربوطه را نتوانستم پیدا کنم.

مهندس والا - عرض کنم اما کلمه فیربال عبارت است از اول کلمات شرکت های مختلف فرانسوی و انگلیسی که اول حروفشان را جمع کرده اند و کلمه فیربال شده و در ایران هم به ثبت رسیده است (پروین) - خوب بود همینوشند شرکت فیربال) در این جا تصریح شده اگر توجه بفرمائید نوشته اند شرکت های مختلف فرانسوی و انگلیسی و در مقدمه اش نوشته شده برای تهیه مصالح ساختمانی و تأسیسات ارتش مربوط به فیربال این توضیحاتی است که در کمیسیون بودجه بنده دادند، بنده عرایضی که این جا میکنم نتیجه آن چیزی است که در کمیسیون بودجه استنباط کردم،

ممکن است خود بنده هم اشتباه بکنم، ادعائی نمیکنم بنده بعنوان مخیر کمیسیون بودجه استنباطی که کردم این است و در اینجا از تصمیمات کمیسیون بودجه دفاع میکنم و اما اجازه بدهید بنده این گزارش دولت را یک دفعه دیگر میخوانم تا آقایان بهتر مطلع شوند.

بعضی از سازمانهای دولتی بر اساس قراردادهای منعقد شده با شرکت های مختلف فرانسوی بشرح زیر:

۱ - فروشندگان مختلف فرانسوی در کادر پروتکل شرکت فیربال برای تهیه مصالح و ایجاد و توسعه اینده و تأسیسات و صنایع مورد نیاز ارتش مربوط به بر نامه فیربال موضوع قرارداد مورخ ۲۵ آذرماه ۱۳۳۳.

۲ - شرکت مائورن بمنظور تحویل کارخانه مخصوص فشنگ سازی موضوع قرارداد مورخ ۲۵ مهرماه ۱۳۳۸

۳ - شرکت لپتی فیس دو فرانسوا دوونیک بمنظور تحویل ریل و اکلیس و همچنین تراورس برآه آن دولتی ایران موضوع قراردادهای ۲۹ آبان ۱۳۳۷ و ۲۵ اسفند ماه ۱۳۳۸.

۴ - شرکت های اتسا، انترویوز ثابت اجرای طرح کارخانه کود شیمیائی شیراز و لوله کشی کچساران موضوع قرارداد مورخ ۱۷ آذرماه ۱۳۳۷

تعهداتی دارند که پرداخت قسمتی از اقساط سال گذشته و جاری مطالبات شرکت های مزبور معادل هشت میلیون و نهصد و سی هزار و دوست و چهل و نه دلار و چهار هشت سنت (۸۹۳۰۲۴۹/۴۸) بعلت مضیقه مالی دولت بتعویق افتاده و اخیراً بر اساس مذاکراتی که در پاریس وسیله آقای دکتر اهری رئیس هیئت نمایندگی ایران با مقامات فرانسوی بعمل آمده موجب پروتکل تنظیمی بتاريخ دوم اکتبر ۱۹۶۳ میلادی شده پنجاه درصد از مطالبات معوقه شرکت های نامبرده ظرف یکماه از تاریخ قطعی یافتن پروتکل مزبور و پنجاه درصد بقیه ظرف یکسال از تاریخ قطعی یافتن آن و بقیه اقساط در بررسیدهای مقرر پرداخت گردد و با رسیدگی های که بعمل آمده پروتکل مزبور مورد تأیید دولت میباشد و چون اجرای پروتکل موکول باینست که مبلغ چهار میلیون چهارصد و شصت و پنج هزار و یکصد و بیست و چهار دلار و هفتاد و چهار سنت (۴۴۶۵۱۲۴/۷۴) نصف مطالبات معوقه شرکت های فرانسوی از بابت قرارداد هائیکه فوقاً

باستحضار رسید طرف مدت یکماه از تاریخ قطعی یافتن پروتکل و اقساط تا آخر سال جاری بالغ بچهار میلیون و هشتصد و سی و یک هزار و هفتصد و شصت و دو دلار و بیست و نه سنت (۴۸۳۱۷۶۲/۲۹) معادل ۳۶۹۶۶۹۱۵ ریال و یک میلیون و چهار صد و سی هزار فرانک فرانسه معادل ۲۲۱۶۵۰۰۰ ریال در سررسیدهای مقرر پرداخت گردد و چون اقساط مطالبات یکی دیگر از مقاطعه کاران طرف قرارداد با بنگاه پتروشیمی (شرکت سی جی بی انگلیسی) نیز بتأخیر افتاده که در نظر است بر اساس طرح تنظیمی و مذاکراتی که در جریان میباشد قسمتی از مطالبات معوقه آن شرکت در سال جاری تأدیه گردد و از این بابت اعتباری در اختیار دولت نیست لذا ماده واحده زیر تقدیم و تفاضلی تصویب آنرا دارد.

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ ۹۲۹۶۸۸۷/۰۳ دلار معادل ۷۱۲۱۱۸۵۸ ریال و مبلغ ۱۴۳۰۰۰۰ فرانک فرانسه معادل ۲۲۱۶۵۰۰۰ ریال و مبلغ ۳۹۵۹۲۰ لیره انگلیسی معادل ۸۴۸۰۶۰۶۴ ریال که جمعاً بالغ بر ۸۱۸۱۸۲۹۲۲ ریال میگردد بابت مطالبات معوقه تا پایان سال جاری شرکت های مختلف فرانسوی و انگلیسی که برای تهیه مصالح ساختمانی و تأسیسات ارتش مربوط به بر نامه فیربال و تأسیس کارخانه مخصوص فشنگ سازی برای ارتش و تحویل ریل و اکلیس و تراورس راه آهن دولتی ایران و اجرای طرح کارخانه کود شیمیائی شیراز و لوله کشی کچساران قراردادهائی با سازمانهای مربوطه منعقد نموده اند از محل درآمد عمومی سال جاری کل کشور پرداخت نماید.

فضل الله پروین - جناب عالی اگر این را برای بنده خواندید که بنده چیزی نفهمیدم، اینکه اینجا نوشته شده برای مصالح ساختمان لااقل خوب بود نوشته میشد برای ساختمان **مهندس والا** - اینکه مورد ایراد جناب آقای پروین قرار گرفته مصالح ساختمانی است که منظور در پنجره و لوازم و تأسیساتی بوده که وارد ایوان کرده اند و در ایران پیدا نمیشده (پروین) - پس نویسد مصالح ساختمانی (مصلح ساختمانی است حالا بنده استدعا میکنم اگر واقعاً در تغییر ماده پیشنهاداتی به نظر جناب عالی میرسد مرحمت بفرمائید اگر مجلس تصویب کرد همه مطیع هستیم و اگر لازم باشد توضیحاتی در مورد خرید ریل ها و تراورسها

وریل های سنگین هم که قراردادش در این جاهست به امدت پرداختش هم هست توضیحات مربوط به خرید ریل از شرکت فرانسوی و اندل تمام وجود دارد و در کمیسیون بودجه بجز این مطالب رسیدگی شده اگر میخواهید درباره همه اینها توضیحات بیشتری بدهم . قسمتی که مورد ایراد جناب آقای پروین قرار گرفته از این جهت است که شرکت فیربال یک مقدار زیادی از این لوازم را برای مصالح ساختمان وارد کرده است .

رئیس - آقای دکتر هدایتی فرمایشی دارید .

دکتر هدایتی - بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات می کنم .

رئیس - آقای دکتر یزدان پناه پیشنهاد کرده اند که اسامی شرکتهای فرانسوی و انگلیسی در خود ماده ذکر بشود شاید این مطلب را روشن تر بکنند و نظر آقای پروین هم تأمین شود .

دکتر مهندس بهبودی - پیشنهادی هم بنده تقدیم کرده ام اجازه بفرمائید قرائت شود .

رئیس - پیشنهاد ایشان قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد) .

ریاست معظم مجلس شورای ملی - پیشنهاد مینماید اعتبار مربوط به راه آهن دولتی ایران از حجم کل اعتبار کسری و بموجب تبصره آن مبلغ برای پرداخت دیون راه آهن سازمان راه آهن دولتی ایران پرداخت شود . با تقدیم احترام - ناصر بهبودی .

رئیس - آقای مهندي بهبودی توضیحی دارید بفرمائید .

دکتر مهندس بهبودی - همانظوری که خدمت آقایان عرض کردم راه آهن دولتی ایسران قانون خاصی دارد خریدش طبق قانون خاصی است و پرداختش هم باید از درآمد خودش انجام بگیرد و بهمین علت موقعی که این ریل و اکلیس را میخواهند خریداری بکنند اجازه ای نخواستند و خودشان مستقیماً خرید کردند و الآن اگر وزارت دارائی رأساً پرداخت بکنند تمام دفاتر راه آهن باین علت بهم میخورند این است که بنده اجازه خواستم اگر آقایان موافقت بفرمایند مبلغی که مربوط به راه آهن است در وجه راه آهن پرداخت شود

راه آهن خودش رأساً دیون خودش را بپردازد و این عباراتی که وزارت دارائی این دیون را بپردازد باعث اشتغال راه آهن خواهد شد و دفاتر و حسابهای راه آهن را بهم خواهند زد . عرض دیگری ندارم .

رئیس - آقای برزگر .

معاون وزارت دارائی - بطوریکه قبلاً عرض کردم ما تقاضای تصویب اعتبار کردیم و وزارت دارائی این وجوه را مستقیماً پرداخت نمیکند ، دستگاہها و بقول آقای پروین سازمانهای مربوطه درخواست صادر میکنند و از وزارت دارائی پول میخواهند وزارت دارائی در وجه دستگاہ پرداخت میکند بعد خود دستگاہ یا خود وزارتخانه مؤسسه بهره کسی که بدهی دارد بحسابش رسیدگی میکنند و میپردازد و مسئول پرداخت نهائی مؤسسه مربوطه است وزارت دارائی نیست ، وزارت دارائی اعتبارشان را تأمین میکند و پول را در اختیار مؤسسه میگذارد .

دکتر مهندس بهبودی - راه آهن بموجب قانونی که دارد از شما نمیتواند درخواست تجدید بکند مگر این که در قانون تصریح بشود این باید با اجازه مجلس باشد .

معاون وزارت دارائی - عرض کنم دولت این اجازه را خواسته برای اینکه بر راه آهن کمک کند .

دکتر مهندس بهبودی - این صراحت ندارد بنده نظرم این است که پیشنهاد دولت واقعاً صراحت پیدا بکنند .

خواجه نوری - این پول را بر راه آهن بلاعوض میدهد یا بطور وام جناب آقای برزگر ؟

معاون وزارت دارائی - هیچ اعتباری را بعنوان وام نمیدهم اعتبار وقتی تصویب شد بخرج قطعی است از نظر وزارت دارائی و وام نیست ما وام نمیدهم .

رئیس - بدیشهاد آقای مهندس بهبودی رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (چند نفری برخاستند) تصویب نشد . پیشنهاد آقای دکتر یزدان پناه مطرح است و قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی بدین وسیله پیشنهاد مینماید که ماده واحده بشرح زیر اصلاح شود :

وزارت دارائی اجازه داده میشود حداکثر اعتباری معادل هم ارز ۱۸۲۹۲۲۸۱۸ ریال بابت مطالبات معوقه تا پایان سال جاری شرکت فیربال و مانورن ولپتی فیس

دو فرانسوادو و اندال و شرکت های انساوانتر یوزوسی بی جی بابت ایجاد و توسعه ابنیه و تأسیسات و کارخانه فشنگ سازی و تحویل ریل و اکلیس و تراورس و اجرای طرح کارخانه کود شیمیائی شیراز و لوله کشی گاز کپساران بر اساس قراردادهایی که با مؤسسات فوق منعقد نموده اند تخصیص و پرداخت نماید . دکتر یزدان پناه .

رئیس - آقای مهندس والا .

مخبر کمیسیون بودجه - بنده استدعا میکنم اگر آقایان محترم پیشنهاداتی دارند مرحمت بفرمایند یک مرتبه دیگر در کمیسیون مربوطه رسیدگی شود . در آنجا رسیدگی میکنیم و بعد گزارش را مجدداً تقدیم میکنیم .

رئیس - این لایحه یک شوری است ، آقای دکتر یزدان پناه پیشنهادی کرده اند که بهتر بود فقط در اینجا اسم کمیته ها و شرکتهای ذکر بشود ، بالاخره آنچه که کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی تصویب کرده است جامع الاطراف است و در ماده واحده اگر نام شرکتهای و کمیتهای ذکر شود بهتر خواهد بود (صحیح است) رأی گرفته میشود باینکه در متن ماده واحده نام شرکتهای ذکر شود خانمها و آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . خلاصه در ماده واحده اگر نظری نیست رأی میگیریم (اظهاری نشد) رأی گرفته میشود بماده واحده . آقایانیکه موافق هستند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد کلیات آخر مطرح است مخالفتی نیست ؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم به کلیات - آخر خانمها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد برای اظهار ملاحظات بمجلس سنا فرستاده میشود .

۱۶ - اعلام دستور و موقع جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - چون بعد از ظهر امروز لایحه سپاه بهداشت

در کمیسیون های بهداشتی ، بر نامه ، نظام ، فرهنگ و بودجه برای رسیدگی مطرح میشود دستور جلسه آینده قرائت میشود . (بشرح زیر قرائت شد)

۱ - شورای لایحه مربوط به خرید ۱۵ دستگاه کامیون کمپرسی برای حفاظت راههای اسفالت شده شماره چاپ ۴۶۳

۲ - شور دوم راجع به اهداء مجسمه سفالی به آقای لرد بوید شماره چاپ ۴۶۲

۳ - شور اول راجع به تمدید مدت مرور زمان شماره چاپ ۴۶۱

۴ - شور دوم راجع بدلفو ماده ۲ قانون تمدید استخدام آقای آندره گدار شماره چاپ ۴۳۴

۵ - لایحه دولت راجع باضافه مستمری مرحوم مهندس رضاقلی ضرابی شماره چاپ ۴۷۵

۶ - لایحه دولت راجع باضافه مستمری مرحوم ابوالقاسم مهراد شماره چاپ ۴۷۶

۷ - لایحه دولت راجع به درآمد خاندهای سازمانی ونحوه مصرف آن شماره چاپ ۴۷۴

۸ - لایحه دولت راجع با اجازه پرداخت فوق العاده کارمندان اداره کنترلر ستاد بزرگ ارتشاران شماره چاپ ۴۷۷

رئیس - دو لایحه هم از دستور جلسه امروز در دستور جلسه آینده میباشد و انشاء الله لایحه سپاه بهداشت هم در دستور جلسه بکشنبه آینده که ساعت ده صبح است خواهد بود .

(سی و پنج دقیقه بعد از ظهر جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - مهندس عبداللہ ریاضی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

متمنی است مقرر فرمایند بجناب آقای وزیر راه اطلاع دهند که در جلسه علنی مجلس شورای ملی حاضر شده و سؤال اینجانب که در زیر درج میشود پاسخ دهند:

سؤال- پروژه دریاچه رضائیه که اعتبار آن چند سال است در بودجه کل کشور تأمین و یادار میشود در چه مرحله است و مشکلات کار چیست و کی با تمام خواهد رسید. دکتر صاحبم